

Mitt livet

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING

BROMARV | EKENÄS | SNAPPERTUNA | TENALA

NR 3
2015

Om vedlider,
barndom och
självupptäckt...

Läs om:

På jakt efter den
BIBLISKA
FAMILJEN

s. 5-7

FADDER
I GUDS FAMILJ

s. 10-11

TENALA
KYRKA

s. 14-17

Johannes 15:5

Jag är vinstocken, ni är grenarna.
Om någon är kvar i mig och jag i
honom bär han rik frukt: utan mig
kan ni ingenting göra.

Tre ord

De två första är orden respekt och annorlunda. Ord som på flera sätt hör i hop och får i gång associationerna. Under hösten kommer dessa ord att penetreras mer än vanligt i församlingen.

I oktober firar verksamheten i Familjerådgivningscentralen Raseborg sitt 10 års-jubileum med flera olika sammankomster (sid. 35). Med anledning av jubileet lyfter byråns familjerådgivare fram vikten av RESPEKT. Den behövs i parförhållandet och familjen men inte bara där. Att visa respekt för arbetskamrater, kolleger och övriga medmänniskor är lika viktigt, att högakta dem trots deras värderingar och övertygelser. Att känna respekt är lätt när man nästan tycker lika eller så länge det finns en viss distans. Men hur förhåller vi oss till oliktankande, folk med annan religion, livsstil eller läggning när de dyker upp nära oss? Mycket i mänskligt liv fungerar tillfredsställande på avstånd men nära inpå får vi lov att tydligare ta ställning. Respekt är synonymt med omtanke, hänsyn. Utan respekt ingen sann medmänsklighet.

Resonemanget om respekt för vidare till ordet ANNORLUNDA som är temat under det samtal som arrangeras i Ekenäs församlingshem i anslutning till Bokkalaset i november (sid. 3). I dagens värld är annorlundastämpeln högst verklig också när det gäller tro och religion. I många sammanhang förknippas troende och religiösa med epitet som mindre intelligent, lite dum. Eller

vidskeplig, irrationell, efter sin tid, en person som tror på sagor. Tankarna går till en större forskningsstudie som slutfördes för ett par år sedan (University of Rochester) där man genom mätning av en typ av intelligens (analytisk) drog slutsatsen att ateister verkar vara smartare än religiösa. När det gäller problemlösning. Mätning av kreativ eller emotionell intel-

ligens lär däremot inte ingått i studien. Undrar hur självaste Albert Einstein hade kommenterat resultatet, han som lär ha sagt att "Vetenskap utan religion haltar, religion utan vetenskap är blind."? Att ett dylikt forskningsresultat ger rubriker är väntat. Vem har inte hört frasen "Hon (eller han) är lite religiös!", sägas med ett smått nedsättande leende. Men det mesta har fler än en sida. Minst lika intressant – som vem som är smartast på viss sorts problemlösning – är hur vi använder oss av vår personliga intelligens. Är vi inskränkta egoister eller vidsynta altruister? Tror vi oss vara upplysta bättrevetare eller är vi ödmjuka mot det oförklarliga i livet? Genom vilka linser ser vi på våra medmänniskor och hur bemöter vi själva dem vi betraktar som annorlunda – håfullt och fördömande eller med ödmjukhet och respekt?

Ett tredje ord – FAMILJ – går som en röd tråd genom flera av tidningens sidor. Vi har synat familjebegreppet ur olika perspektiv samtidigt som vi bjuder in till flera familjebetonade evenemang.

Jag hoppas var och en hittar något som berör, fördjupar och upp-lyser och önskar alla läsare en upptäcktsrik höst.

YVONNE LINDSTRÖM
redaktör

Innehåll:

Redaktörens spalt	2
Ledaren: Vattendroppens budskap.....	4
På jakt efter den bibliska familjen	5-7
Om vedlider, barndom och självupptäckt	8-9
Fadder i Guds familj.....	10-11
Tenala kyrka.....	12-15
När ett barn dör	16-18
Ljuset finns inom oss alla.....	19
Högmässor och gudstjänster.....	20-21
Musik och körer.....	22-23
Barn, familj, skolbarn och konfirmander	24-27
Diakoni, kretsar, mission och bistånd.....	28-30
Det är populärt att gå på loppis.....	30
Bönen Fader vår och Frälsarkransen.....	31
Missionsprojekt som församlingen stöder.....	32-33
Vårt bästa recept är respekt.....	34-35
Föräldraängest.....	36-37
Wisława Szymborskas Poesi.....	38
Personalens kontaktuppgifter	39
Manna.....	40

Gilla oss på facebook!
EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING
För oss som tror att Gud är med mitt i livet

MITT I LIVET

Första årgången
Nr 3/2015

Ansvarig utgivare:

Ekenäsnejdens sv. församling/Anders Lindström, kyrkoherde,
0400-527 488, anders.lindstrom@evl.fi

Adress: Larssonsvägen 1, 10600 Ekenäs

REDAKTION

Redaktör: Yvonne Lindström (044-508 1527), yvonne.lindstrom@evl.fi
Redaktionsteam: Anders Lindström, Staffan Söderlund, Tuija Wilman, Monica Cleve, Ann-Sofi Storbacka, Markus Andersson

Mitt i livet är Ekenäsnejdens sv. församlings informationstidning. Den utkommer 4 ggr/år och postas till medlemshushållen i församlingen. Tidningen är tryckt på miljövänligt papper. Upplaga 6400 ex.

Pärmbild: Markus Andersson

Layout: Ekenäs TypoGraf/CW | **Tryck:** Paino-Kaarina Oy

NÄSTA NUMMER utkommer i november 2015.

Obs! Om du inte får tidningen till din hemadress eller med felaktiga adressuppgifter, ta kontakt med redaktören.

Maria Björkgren-Vikström

Patrik Hagman

Mathias Rosenlund

I anslutning till Bokkalaset i Ekenäs 5-9.11:

IDENTITET ANNORLUNDA

Årets Bokkalastema är «Annorlunda» och det har inspirerat oss till att fundera över annorlunda i relation till religion och livsåskådning. Annorlunda kan betyda alternativ, andra synvinklar, drivkrafter till engagemang för en bättre och mera rättvis värld. Men annorlunda kan också betyda skrämmande, obegriplig och farlig. Är ett annorlunda perspektiv och andra livserfarenheter en styrka eller en svaghet – eller både och?

Maria Björkgren-Vikström, Patrik Hagman, Mathias Rosenlund och Ann-Sofi Storbacka samtalar om annorlundaskap vid tema-kvällen i Ekenäs församlingshem **torsdag 5.11 kl. 19**. Samtalet modereras av Anders Lindström.

LITTERÄR HÖGMÄSSA firas **söndag 8.11 kl. 10** i Ekenäs kyrka med predikan av prästen och författaren Hilikka Olkinuora.

Ann-Sofi Storbacka

Hilikka Olkinuora

PILGRIMS-VANDRING

Lördag 26.9 kl. 10, Ekenäs kyrka – Pojo kyrka via Mörbyvägen.

Anmälan per 18.9 till Monica Cleve (044-7553627).

KYRKOHERDENS KOLUMN

KULTUR & KRISTEN TRO

Välkommen till ett samtal om livet mellan Torbjörn Kevin och kyrkoherde Anders Lindström.

Torsdag 15.10 kl. 19 i Ekenäs församlingshem.

Husduon med Kjell och Niels spelar. Servering.

KONSTSPANARNA KULTUR & KRISTEN TRO

Välkommen till en kväll om Snappertuna kyrka!

Torsdagen den 1.10 kl. 19 inbjuds alla intresserade till en afton kring Snappertuna kyrka. Pentti Raunio som under många år var kyrkoherde i den dåvarande församlingen, berättar om kyrkans historia, inventarier och den senaste restaureringen. Servering efteråt i prästgården intill.

Gemensam transport (5 €/pers.) från Bromarvs kyrka kl. 17.50, via Tenala kyrka kl. 18.10, via Ekenäs resecenter kl. 18.30. Retur efteråt.

Anmälan till transporten riktas till pastorskansliet i Ekenäs, tel. 019-241 1060 senast måndag 28.9 kl. 13.

KOM PÅ HÖSTJIPPO!

Torsdag 10.9 kl. 18 kör vi igång hösten med traditionellt höstjippo vid Tenala församlingshem med program för hela familjen och alla åldrar.

Liksom tidigare år kan alla som tillsammans bildar ett 3-manna lag delta i mångkampen. Kom t.ex. med ett familjelag eller föreningslag och tävla i lättsamma grenar. Vuxen- och familjelag ger 10 € och barnlag 5 € till missionen. Anmälan sker på plats.

Övrigt program: Dragspelsmusik, sång, ansiktsmålning, pilkastning, lyckohjul, lotteri m.m. Grillkorv, kaffe & saft finns att köpa. Se Staffans film från sommarens utfärd till Öro. Församlingens anställda är på plats med info om verksamheten. Intäkterna tillfaller församlings missionsprojekt via FMS.

FAMILJE-JIPPO

Sid. 24

10-års jubileum

FAMILJERÅD GIVNINGSCENTRALEN RASEBORG

Något för var och en! Sid. 35

PSALMEFTER-MIDDAG

kring Bromarvbördige Alfons Takolander.

Sid 23

MIN ÖNSKESÅNG

i Tenala och Snappertuna!

Sid 23

KOM OCH VISIONERA!

Diskussion med LANGANSBÖLE i centrum....

Sid 27

SKRIFTSKOLAN STARTAR....

Sid. 26

VÄLGÖRENHETSKONSERT

Viskonsert med Sara Selenius och Emma-Sara Raunio **lördagen den 5.9 kl. 16** i Ekenäs kyrka.

Sid. 22

VATTENDROPPENS BUDSKAP

Det var en sommar som aldrig blev riktigt varm. De gassande dagarna var få och de låga regntunga molnen många. Vi sökte skydd för vinden där vi drack vårt kaffe och vi hoppades att väderprognoserna skulle slå fel till fördel för oss, för värme och sol.

Det var morgon efter åter en regnnatt. Molnen var grå och vinden höstlig i juli. Mitt i min förhoppning om en varm dag upptäckte jag ett konstverk jag nog sett många gånger förut. En vattendroppe som klamrat sig fast på ett grässtrå. Den välvda vattenytan som hölls ihop av ytspänningen blev som en ädelsten som återspeglade omgivningen. En naturens kristallkula. I sin litenhet omfamnade vattendroppen världen omkring. I droppen och på dess yta fanns en hel värld.

Vinden rev tag i trädskronorna omkring, risete, drog och suset fyllde omgivningen. I lä av buskarnas grenverk och skyddande lövverk, mitt bland alla orosmoln och dystra prognoser, återspeglade vattendroppen ro och eftertanke. En naturens kristallkula som reflekterade det sköna och värnandet om livet.

Livets stora upptäckter gör man ofta när vattenytan stillnat, när man märker att stillhet inte är tomhet och tystnad inte ett tecken på utanförskap. Att upptäcka det stora i det lilla är en möjlighet till livsinsikt och balans i livet. Efter en tid är vattendroppen borta och konstverkets stund förbi. Det kommer nya möjligheter, nya droppar och kristallkuler för oss i livet. Jag önskar vi kunde ta vara på de stunderna, när de än kommer.

Vattendroppen återspeglade vackra blommor och en livskraftig omgivning i skikt efter skikt, valv efter valv. Den utspända ytan och droppens outgrundliga djup visade på livets mångfald och hur allt hör ihop. Livets storhet finns i dess litenhet. Vattendroppen talar om Gud och kärleken, skönheten och skörheten. Under hösten skapas igen många mötesplatser i församlingen. Jag vill önska dig en välsignad höst och hälsa dig varmt välkommen till delandet och gemenskapen i höstens mötesplatser i församlingen.

ANDERS LINDSTRÖM
Kyrkoherde

På jakt efter den BIBLISKA FAMILJEN

Text: TUIJA WILMAN

... den bibliska uppfattningen om en familj, är en grupp människor som har ingått ett förbund, ett par och deras barn och eventuellt äldre släktingar ...

– Stopp! Det stämmer inte!

– Detta stämmer:

... det är svårt att dra likhetstecken mellan vår tid och den bibliska tiden, speciellt när det gäller begreppet familj.

De egna erfarenheterna präglar varje enskild människa. När vi läser Bibeln kan det hända att vi utgår från vår egen vardag och tolkar saker ur vårt eget perspektiv. Vissa saker kan vara svåra att förstå. Bibeln har ju inte skrivits som en skildring av den vanliga människans vardagsliv utan syftet har varit att berätta om Gud som ingriper i människornas liv. Det går att läsa flera av de nytestamentliga breven utan att få en uppfattning om den vardagliga verkligheten då breven dikterades och skrevs ner.

Dessutom kan vi tro att definitioner som kommer från ett annat sammanhang också kan passa in här. Inom sociologin har många forskare sagt att en familj är en grupp individer som förenas genom släktskap samt genom juridiska förhållanden som t.ex. vigsel och adoption. Ordet **familj** kommer från latinets *familia* som betyder ett hushåll med romerska medborgare (herren i huset, hans fru, deras barn) och deras slavar och boskap.

Som rubriken avslöjar, är jag på jakt efter den bibliska familjen. Finns det ett sådant begrepp och hur ser den ut? Det

går att forska i olika källor för att bilda en uppfattning om det bibliska livet: Bibeln som delas i tre olika delar, kan ge oss några svar. Det som vi i kristen tradition kallar för Gamla testamentet innehåller judendomens heliga texter, kunde kallas för den hebreiska bibeln, och sådana judiska texter som inte tillhör den, kallas för tillägg till Gamla testamentet eller de apokryfa skrifterna. Den tredje delen är Nya testamentet och är gemensam för alla kristna.

Det finns också andra skrifter som t.ex. stentavlor, papyrusfynd som kan vara köpebrev, skuldbrev, testamenten, privatbrev, överenskommelse om äktenskap, och krukskärvor med text. Texter utanför Bibeln är samtida judiska texter och skrifter som skrevs under romartiden. Arkeologiska utgrävningar ger också svar på vissa frågor. Rester av städer, hus, kärl av olika slag och t.o.m. matrester kan berätta mycket om livet under den bibliska tiden.

I Gamla testamentet är människan en del av en helhet, som t.ex. stam, släkt eller folk. Med stammen syftas till stamfadern Jakobs tolv söner, släkt kunde med nutida språkbruk definieras som klaner. Familjen i den hebreiska bibeln kallas för *fadershus* och var större än den moderna kärnfamiljen. Fadershuset bestod av hushåll vars ledare var söner eller sonsöner till en huvudman. Till familjen räknades också tjänstefolk och andra som lydde under huvudmannen.

Det finns en stark betoning på släkt och solidaritet. Det var viktigt att jordegendomen stannade inom familjen och sönerna ärvde fadern. Om en man hade endast döttrar fick dessa nog arva men för att jorden inte skulle lämna klanen måste de gifta sig bland släktens manliga medlemmar. Önskan om barn var viktig och det var tillåtet med manlig polygami (månggifte). Också slavinnor blev bihustrur.

Stamfader Abrahams hustru Sara var länge barnlös. I en kultur där barnafödande var en del av kvinnans uppgifter, blev barnlösheten både en djup personlig sorg och stor social skam. Sara har en

slavkvinna vid namnet Hagar som då föder en son till Abraham och Sara. Sonen hette Ismael och blir åsidosatt då Sara många år senare får ett eget biologiskt barn, Isak.

Stamfader Isak hade en stor familj, tretton barn varav tolv söner och en dotter. Familjen hade flera mödrar men en far. Mödrarna var systrarna Rakel och Lea och deras slavinnor Bilha och Silpa. I familjen pågår en tragisk vapenupprustning om själva moderskapet.

Den stora ledaren Moses var beroende av ett nätverk av kvinnor. Den egyptiska kungen befallde att alla hebreiska gossbarn skulle dödas vid födseln men barnmorskorna Shifra och Pua låter Moses mamma behålla sitt barn. Senare lägger den namnlösa modern sitt barn i en vasskorg som flyter i floden Nilen. Faraos dotter blir Moses adoptivmor och hans biologiska mor blir anställd som amma. Moses växer upp inom den kungliga familjen och får mycket senare veta om sitt ursprung.

Den hebreiska bibelns syn på familjen är väldigt lika med den dåtida omvärldens. Familjen leddes av den äldsta mannen och när denne dog var hans äldsta son högst i rangordningen. Sonen beslöt då över sin mamma och sina ogifta systrar. Det var enbart mannen som kunde ta ut skilsmässa. Genom ett skilsmässobrev kunde den övergivna kvinnan dock ingå ett nytt äktenskap (5.Mos.24:1-4). Den frånskilda kvinnan skulle söka sig tillbaka sitt fadershus eftersom hennes ex-man inte var skyldig att ta ekonomiskt ansvar för henne. Samma sak gällde också om kvinnan blev änklings före hon hade fött barn till sin man.

När bibeltexterna skildrar kvinnan positivt är hon framförallt som maka och mor. I Ordspråksboken jobbar den goda hustrun energiskt för sin familj. ... *Gryningen är inte inne när hon stiger upp, sätter fram mat åt familjen och ger pigorna deras portioner. Hon ser ut en åker och köper den, planterar en vingård för det hon*

själv har tjänat. Ivrigt går hon till verket och hugger i med starka armar...

Många av de värderingarna som finns i Gamla testamentet finns också i Nya testamentet. Men det sker en stor förändring: den kristna trosgemenskapen värderas mera än familjetillhörigheten eller könsrollerna. Bland lärjungarna finns både män och kvinnor. När Jesus mor och bröder söker honom och vill tala med honom, svarar Jesus (Matt. 12:48-50): *Vem är min mor, och vilka är mina bröder? Och han visade med handen på sina lärjungar och sade: Det här är min mor och mina bröder. Den som gör min himmelske faders vilja är min bror och syster och mor.*

I Nya testamentet är de första kristna en del av den kultur som omringade dem. Det fanns egentligen inte en särskild, kristen syn på familjen utan den var lika med det övriga samhället. Den traditionella rollfördelningen i familjen betonades starkt. Kvinnan ska underordna sig och barnen skall fostras till lydighet. Skilsmässorna var vanliga men i Nya testamentet lyfts äktenskapets oupplöslighet till ett ideal. Det som blir nytt är att kravet på trohet ställs också på mannen och därmed är båda parterna jämställda.

Familjen kallades för hushåll, *familia* (lat.) eller *oikos* (grek.) och bestod av husfar och hans hustru, barn, fosterbarn, släktingar, slavar, före detta slavar och deras familjer, ammor och barnflickor. I vår bibelöversättning används ordet ”familj” för *oikos*, och vi bör komma ihåg att

den nya testamentliga familjen omfattar alla de som lydte under husfar. Aposteln Paulus berättar att han har döpt Stefanus och *hans familj* dvs hans hushåll (1 Kor. 1:16) och en församlingsledare skall kunna styra *sitt hus* och få sina barn att underordna sig, allt i värdiga former (1 Tim. 3:4).

Å andra sidan värderas livet som ogift högt men det är inte ämnat för alla. Senare blir asketism ett ideal som många strävade efter. Familjelivet ansågs störa en sådan person som var filosofiskt lagd och försökte nå en djupare andlig förståelse. Enligt aposteln Paulus är livet som ogift att föredra eftersom den sista dagen snart skulle komma. Under medeltiden blev det vanligt att gå i kloster och lämna det vanliga jordelivet.

Den tidiga kristendomen talade om alla kristna som ett heligt prästerskap som frambär andliga offer till Gud (1 Petr.2:5) och är lika värda i Kristus. Det verkligt radikala budskapet hittar vi i Galaterbrevet 3: 26-28: *Alla är ni nämligen genom tron Guds söner (= Guds barn), i Kristus Jesus. Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.*

De kristna är ett annorlunda släkte. Medlemmar av Guds stora familj. Guds döttrar och söner. Men också hans tjänare och efterföljare. Och genom vår broder och frälsare Jesus Kristus är vi alla syskon med varandra – familjemedlemmar i samma stora gudomliga hushåll. ■

Citatet

”En familj är en samling människor som slår ihop sina resurser och hjälper varandra under hela livet. Att vara en familj innebär att man älskar varandra även när det kräver uppoffringar. Att vara en familj innebär att man fortsätter att hålla ihop även om man är oense.

Din familj är de människor som bryr sig om att du är förkyld, är ovän med din kompis eller håller på att uppfostra en hundvalp. De sätter upp tidningsurklipp om ditt bowlinglag på kylskåpsdörren. De sparar dina teckningar och din hemgjorda keramik. De tycker om att höra berättelser från din ungdom. De hjälper dig att lägga in tomater eller byta olja i bilen. Det är de människor som kommer och hälsar på dig när du ligger på sjukhus, talar med dig när du ringer och är nere eller lånar dig pengar till hyran när du blivit av med jobbet. Oavsett om det finns biologiska band eller ej är de människor som gör dessa saker för varandra en familj.

Om du är mycket lyckligt lottad är din familj den grupp du föddes i.

Mary Pipher: Rädda familjen, Forum 1998

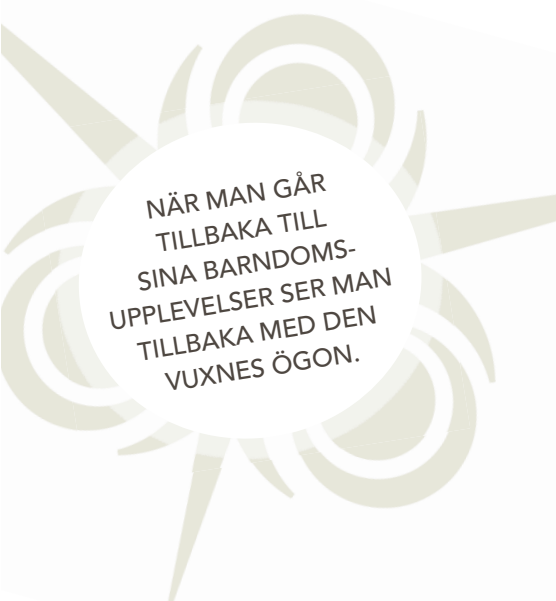
LÄS MERA:

om Abraham, Sara och Hagar: 1 Mos.12-23

om Isak, Raket och Lea: 1 Mos.29-35

om Moses: 2 Mos.2: 1-10

om den goda hustrun: Ords. 31:10-31

NÄR MAN GÅR
TILLBAKA TILL
SINA BARNDOMS-
UPPLEVELSER SER MAN
TILLBAKA MED DEN
VUXNES ÖGON.

Ett vedliden kan bli en berättelse. Om alla saker. Om alla minnen. När man återfinner gamla prylar som varit glömda och gömda under en lång tid kan många minnen komma tillbaka när vi tar tag i våra gamla saker. Inom oss kan minnesbilder stiga upp från försvunna dagar och glömda tider.

Vi har blivit dem vi är genom de erfarenheter vi fått och de val vi gjort. Gamla saker ger igenkänning och fungerar ibland som en nyckel som öppnar rum som varit stängda länge. Om inte förr, så den dagen vi står inför att reda upp bland gamla saker efter nära och kära som lämnat detta jordeliv.

Barndomen är grunden för vuxenlivet

När man funderar över relationer och vår förmåga att handskas med sociala sammanhang går man ofta tillbaka till tidigare upplevelser. Det sägs att våra erfarenheter från barndomsåren har danat oss till de vuxna individer vi blivit. Det är klart att våra barndomsupplevelser präglat oss, men inte på ett fullständigt deterministiskt sätt där nyanser skulle saknas. Goda tillitsfulla relationer till vuxna skapar grunden för vårt sätt att hantera vuxenvärlden. Dessa utgör ett fundament för andra erfarenheter vi bygger vidare med.

I film och litteratur återkommer ofta temata som har med barndomen att göra. I värsta fall handlar det om traumatiserande upplevelser eller andra livsavgörande händelser som gett vuxenlivet dess

inriktning. När man funderar över sitt liv är det alltid viktigt att gå tillbaka och fundera hur allt varit. En vandring tillbaka på barndomens stigar kan ge aha-upplevelser och väcka insikter om hur man idag hanterar sitt liv.

Det är därför det här är en berättelse om ett vedliden, med alla saker och med alla minnen. Torr ved, vars doft blandas med en nyans av terpentin och tjära under det att flugorna surrar mot den spruckna glasrutan, i hopp om att komma ut igen. Men alla har inte ett vedliden att gå till, det finns andra platser som väcker minnen.

Nyfikenheten öppnar nya perspektiv

När man går tillbaka till sina barndomsupplevelser gör man det ur ett nytt perspektiv, man ser tillbaka med den vuxnes ögon. Man kan ställa andra frågor och nya funderingar kan väckas. Man blir nyfiken på hur det egentligen var. Intresset för att veta mera gör oss kanske frågvisa och vi söker upp personer som kan berätta mera.

Ur barnets och den ungas synvinkel är perspektivet alltid riktat framåt. Man lär sig nya saker och gör upptäckter i livet, man söker sig ständigt vidare mot ökad självständighet. Under denna fas av livsvandringen är man mottaglig för nya infallsvinklar och beslut, och förhoppningsvis växer självständigheten och självförtroendet. Under denna turbulenta och intensiva period av livet är det inte en självklarhet att självinsikten växer lika kraftigt. I denna utvecklingsfas, där de yttre incitamenten väger tyngst och livsvägens viktigaste riktning och profil enbart är att sträva vidare framåt, kan man följdriktigt anta och dra slutsatsen att självinsikten stundom kommer på undan.

Självinsikten finner vi inom oss och det är då det är viktigt att kunna gå tillbaka. Självinsikten fördjupar självförtroendet och skärper vår sociala förmåga samt ger verktyg för hanteringen av relationer till de närmaste, till våra vänner och till våra arbetskamrater.

I många sammanhang talar man om personlighetsutveckling. I det begreppet

kan man inrymma många tankar men i det stora hela handlar det om att utvecklas som människa. Tanken är att i varje människa finns en god potential till utveckling.

Självinsikt och personlighetsupptäckt

Jag kopplar gärna ihop självinsikt med personlighetsupptäckt i stället för personlighetsutveckling. Tanken är att självinsikt handlar i första hand om en inre reflektion och en personlig upptäcktsresa till tidigare erfarenheter, att finna ut vem man verkligen är och att kunna landa tryggt i denna insikt. Denna vandring tillbaka innehåller både glada och svåra minnen. Tanken är att förstärka det goda och bearbeta det svåra, att låta upplevelser som grämer och stör få komma ut i ljuset och upphöra att vara svåra. Det finns ingen absolut automatik i detta, men modet att fundera över de svåra tingen är drivkraften framåt till större befrielse och fördjupad självinsikt.

I memoarkursen (skrivarkursen) som för närvarande genomförs i församlingens regi och som pågått sedan januari detta år handlar det om att gå tillbaka och skriva ned det man upplevt. Att skriva är en process som hjälper i förstärkandet av självinsikten. När man tittar tillbaka bör ärligheten vara ens lykta. Vissa stigar måste man vandra ensam men till andra kan man bjuda med någon annan på färden. Att minnas och fundera behöver stundom ett bord där man sätter allt. Bordet är en bild för hur vi försöker titta på våra upplevelser och erfarenheter från sidan, så bra som det låter sig göras. Vi externaliserar våra tankar och upplevelser och får ett perspektiv på det skedda. Detta kan man göra tillsammans med någon annan. Tanken med självinsikten är att livsryggsäckens skall vara lättare att bära och de tyngsta bördorna bortlyftade.

En berättelse om ett vedliden är egentligen en berättelse om ett liv. En berättelsen som fortsätter varje dag då blad vänds och nya upptäckter görs. Detta är berättelsen om insikten och upptäckarglädjen i livet – som alltid är en gåva. ■

Om vedlider, barndom och själv- upptäckt

ANDERS LINDSTRÖM
KONTRAKTSPROST/KYRKOHERDE/ARBETSHANDLEDARE

Fadder

I GUDS FAMILJ

Text: MONICA CLEVE

EN ÖPPEN FAMILJ

Kyrka och församling kan kännas främmande. Det var länge sedan man själv gick i skriftskola eller kanske blev den på hälft. Det är inte ofta som stegen leder in i kyrkan förutom till jul, kanske påsk och under sommaren ett besök i någon vägkyrka under semestern. Någon förrättning har eventuellt varit aktuell, en liten släktings dop, goda vänner som gift sig, en mormors jordfästning med minnesstund där hela släkten var samlad och smörgåstårtan nästan tog slut.

Det är lätt att söka sig bort men det är inte svårt heller att vända om och söka sig tillbaka. Dörren till kyrkan är alltid öppen. Fadderskapet kan vara en sådan väg tillbaka. Ett nyfött barn kan ge mål och mening. Vår verklighet byggs av sådana byggstenar som gör livet meningsfullt och innehållsrikt. Fadderskapet är en traditionsbärare av erfarenhet och en länk mellan generationer. Dop och konfirmation hör ihop och fadderskapet är en del av denna helhet.

En vuxen kan välja att gå en så kallad vuxenskriftskola för att kunna bli fadder eller gifta sig kyrkligt. Vuxenskriftskola är ett skraddarsytt paket, ofta med självstudier och samtal mellan konfirmand och präst. Konfirmationen kan ske i samband med en högmässa eller under ett särskilt tillfälle. Ifall konfirmanden inte är döpt sker dopet först i samband med konfirmationen.

ETT FÖRTROENDEUPPDRAG

Fadderskapet är ett förtroendeuppdrag. Faddern delar tillsammans med föräldrar och församling ansvaret för barnets kristna fostran och kan dela hela familjens glädje- och sorgeämnen.

Ett barn bör ha minst två faddrar som är konfirmerade med-

lemmar i den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland eller höra till en kristen kyrka eller ett religionssamfund som kyrkomötet har godkänt ett avtal med. Utöver dessa kan även medlemmar av kristen kyrka eller kristet religionssamfund som godkänner ett av den evangelisk-lutherska kyrkan förrättat dop vara fadder.

Minst två faddrar eller andra vittnen skall vara närvarande vid dopförrättningen. Faddern är ett dopvittne med särskilt ansvar att be för barnet och vara en kristen vägledare för den som döps. Vid dopet får föräldrarna en dopattest och faddern ett fadderbrev och barnet registreras som församlingsmedlem.

EN GÅVA

Dopet är en gåva, en gemenskap och ett uppdrag som baserar sig på Jesu befällning (Matt 28:18-20). Vi döps in i kyrkan, in i en församlingsgemenskap som Guds barn och Kristi lärjunge. När en människa döps finns hennes framtid, hela hennes liv, död och uppståndelse inneslutet i dopet. Dopet kan liknas vid en livförsäkring. I dopet får barnet också ett namn men det är ingen namngivningsceremoni i sig.

Dopvattnet är i regel vanligt kranvatten men förvandlas symboliskt till ett heligt vatten genom dopbefallningens ord som uttalas och den döpte blir medlem i Guds familj.

Den vita dopdräkten uttrycker renhet och delaktighet i Guds familj. Barnet klär sig i Kristus genom dopdräkten som ofta är vit och vid och omsluts av Guds nåd och kärlek. Den vita dopdräkten kan också länkas samman med vigsel och bröllopskläd-naden. Dräkten eller dopkolten är ofta en familjeklenod med tidigare dopbarns namn broderade vid fallen. Församlingen har några dopdräkter som gärna lånas ut vid behov.

Dopljuset med Kristusmonogrammet är en gåva till dopbarnet och dess familj och tänds för första gången då barnet är döpt, ofta av faddern. Föräldrarna kan därefter tända dopljuset vid särskilda tillfällen som dopdagar, födelsedagar eller vilken annan dag som helst. Barnet får således leva i dopets ljus som lyser upp livets väg.

Vid dopet tecknas ett kors på barnets panna och bröst som ett vittensbörd om att den korsfäste Jesus Kristus återlöst den som döps och kallat barnet till sin lärjunge. Det här är en gammal tradition från urkyrkans tid som håller än i dag.

I FADDERNS FAMN

En av fadderns uppgifter är att hålla barnet i sin famn, en annan kan vara textläsning ur barnens evangelium (Mark 10:13-16), en tredje uppgift kan vara att hålla vatten i dopfunten, en fjärde att be för barnet. En femte uppgift är fadderns handpåläggning med välsignelsens ord tillsammans med föräldrar och präst där Kristi nåd, Guds kärlek och den helige Andes delaktighet är med dopbarnet. En sjätte uppgift är att tända dopljuset.

Faddern kan fortsätta att be för barnet och uppmärksamma barnet på dopdagen. Faddern kan också låta barnet ta del av litteratur och musik med kristet innehåll och med föräldrarna hjälpa barnet att delta i församlingens arbete bland barn.

EN FAMILJEFEST

För en ung människa i puberteten är skriftskolan också en övergångsrit från barndom till vuxenliv. Konfirmanden bekräftar sitt dop vid konfirmationen och blir religiöst myndig. Vid konfirmationstillfället välsignar faddern sitt gudbarn tillsammans med ungdomsarbetsledare och präst. Konfirmationen är en familjefest och fyller en social dimension.

En meningsfull livstolkning är av stor betydelse i en människas liv. Kännetecknande för en ung människa är ett behov av att bli accepterad och att höra till en gemenskap. Övergångsriter lär förhoppningsvis litet mera om vem man är och vad man är. Livet är heligt och helighetsdimensionen är en del av konfirmationen.

BUREN AV GUD

Dopet är ett sakrament och betyder helig handling. Helighet kan upplevas i naturen och i människomöten som berör. Ett litet barns blick berör. Det heliga berör men kan inte greppas i egentlig mening. Det heliga är ett mysterium som bländar och förstummar. En känsla och upplevelse av livets innersta väsen. Något som är oändligt vackert och skört på samma gång likt ett nyfött barn.

Gud är Helig och människan har ett sinne för det heliga. Helighet kan förknippas med människovärdet, ansvaret för naturen och kommande generationer eller det allmänmänniska vi

*"Herre, jag tackar dig för mitt fadderbarn.
Skydda det för allt ont och bevara det
i gemenskap med dig"*

är bärare av. Människan har en känsla för ritualer och ceremonier som ger en helighetsdimension.

Helighet kan anses representera det högsta värdet och handlar om att naturliga förhållanden och föremål blir något utöver det vanliga. Egna erfarenheter av helighet kan knytas till församlingens traditionsförmedling men behöver inte göra det.

Helighetsdimensionen tillför människan kvaliteter som är djupt mänskliga och som generationer innan har burit. Bearbetade erfarenheter berikar ett gott liv och övervinner strama tolkningsmönster som förkrymper det mänskliga. Helighet handlar om att ha en förmåga att förundra och begrunda. Gud kan vara en symbol för kärlek och kraft och gudrelationen ett kärleksfullt förhållande mellan ett jag och ett du.

Helighet i mänskligt samliv är en sann grund för sammanhållning. Där hjärtat är med på vägen där är riktningen given. Fadderskapet är en sådan grund som har sin givna plats och sanna värde. Ett fadderskap som bär i en familj buren av Gud. ■

På kommande:
Dopklänningsutställning våren 2016

Tenala kyrka

Del 1 av 3

Text: STAFFAN SÖDERLUND

Jag vandrar längs Bromarfvägen, ner från omfartsvägens korsning. Framför mig ser jag kyrkan. Sedan träden fälldes för att ge plats åt byns nya daghem och ishockeyrink kan kyrkan nu ses på långt avstånd. Där har kyrkan stått i 700 år. En otroligt lång tid. Allt omkring kyrkan har förändrats under den tiden. Om vi kan påvisa att någon byggnad är över 200 år gammal är den verkligen gammal. Få byggnader i Tenala är så gamla. Det vi vet är att kyrkan alltid varit en medelpunkt. Här korsas vägarna. Då sjöfarten hade större betydelse stod kyrkan lämpligt här i ändan av Vikstrandsviken, Lindövik och Gennarbyviken. På den tiden var också strandlinjen närmare kyrkan.

Ja så gott som allt har förändrats under dessa år. Faktiskt också kyrkan. När den första kända kyrkoherden, Vinaldus, verkade i Tenala (1329) fanns bara det som idag är kyrkans sakristia. Själva kyrksalen var antagligen en stockbyggnad. Om någon sett Kisko kyrka så kan man ana sig till hur det kunde ha sett ut.

Jag går mot kyrkan. Det nya daghemmet på min högra sida börjar vara färdigt. Bygget smälter fint samman med Höjdens

skola, som reser sig bakom. Det slår mig, att trots de många åren är något sig likt. När kyrkan byggdes blev den en länk till stora världen. Tenala länkades samman med den västerländska kulturen. Enhetskulturen som hade sina rötter i den katolska kyrkan med påven som överhuvud hade nått oss. Samtidigt blev också vi en del av statsbygget i det svenska riket. Konkret betydde det att människorna här på olika sätt fick underordna sig kronan och kyrkan. Man fick skyldigheter men också en ny trygghet och samhälleligt stöd. Hur den lilla människan upplevde det då under senmedeltiden varierar beroende på vem man hade att göra med. Men kyrkans primära uppgift att samla människor till gudstjänst, idka själavård, ta hand om sjuka och lära folk läsa och skriva kom att utveckla och berika bygden.

Efter reformationen var det klockaren som fick i uppgift att utöver klockringningen och församlingssången ansvara för sjukvård och skola. Platsen där daghemmet nu står kallas sen gammalt för Klockars. Erik Selenius och Kathy Lindroos, vilka båda brinner för hembygdst historia, har för mig berättat vari-

från namnet kommer. Klockaren skulle helst bo så nära kyrkan som möjligt. På den här tomten fanns ett torp som lydde under Prästkulla gård. År 1740 arrenderade dåvarande klockaren Elias Danielsson torpet. Han var klockare efter Stora ofreden, från år 1725 till sin död 1772. Efter honom kallas torpet Klockars. Vid en biskopsvisitation år 1750 uppmanar biskopen föräldrar "att till någon tid hålla sina barn hos klockaren" för att de skulle få öva sig i att läsa. Vi kan säga att bygdens "första skola" fanns där, där skolan fortfarande står.

Lilla klockan. Foto: O. Ehrstedt

Jag sneddar över gräsmattan och ser på den massiva minnesstenen som restes vid bygdens 650-års jubileum år 1979. Fullmäktigeordförande Rolf Lindström införskaffade tillstånd att bland pansarhindren vid Harparskogs försvarslinje välja ut en lämplig sten. Den väger ca 3,5 ton och skall påminna om ”släktled som sekler igenom värvat om vår kyrka och hembygd”.

Kyrkogården omgärdas av en stenmur. Jag ser över stenmuren på den gamla sakristian. Den har stått där alla dessa 700 år. Fönstren har metallgaller och är försedda med järnluckor. Det vittnar om hur man alltid förvarat värdeföremål i sakristian. Ja inte bara kyrksilvret, kassakistan, textilier, böcker, ljus, nattvardsbröd och -vin, utan också Nylands äldsta landskapssigill. Den tiden var Tenala en del av maktens centrum i denna del av Finland.

Jag vandrar längs muren mot den norra kyrkgrunden. Omkring sekelskiftet år 1400 fick träkyrkan ge vika för den stenkyrka vi har idag. Då byggdes också Norrstättan och klockstapelns gråstensgrund som stigluckor, d.v.s. välvda portar. Ända till år 1845 gick man genom Norrstättan in på kyrkogården. 1845 togs den i bruk som bårhus och tjänar idag samma ändamål, men nu som kylrum. År 1761 byggde Anders Piimänen den nuvarande klockstapelns överbyggnad. Han är känd som kyrkobyggare. Några år tidigare, år 1753, byggde han kyrkan i Bromarf. Den mindre av klockstapelns två kyrkklockor har antagligen ljudit i bygden alla dessa 700 år. Den är nämligen den äldsta på finska fastlandet, kanske från 1200-talet.

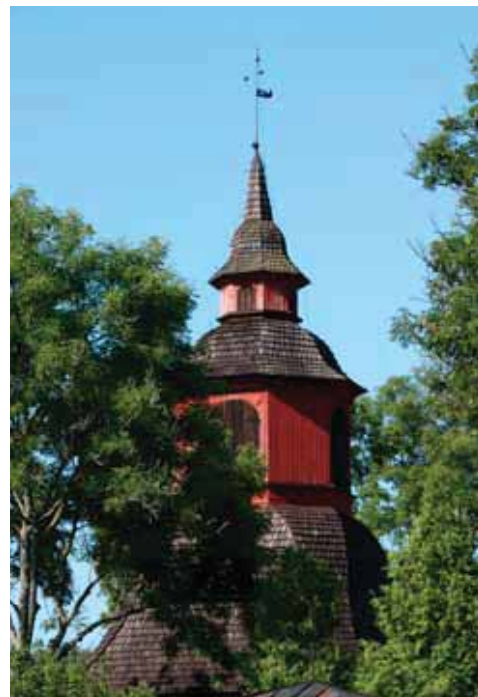
Vid sekelskiftet omkring år 1800 skedde en stor förändring på kyrkogården. Den föregicks av förbudet att begrava döda under kyrkgolvet. Därmed väcktes småningom behovet av en större gravgård. 1799 förstörades kyrkogården söderut och ingången genom klockstapeln stängdes. Litet senare år 1818 förstörades kyrkogården västerut. I mitten av 1990-talet råkade Erik Selenius av en tillfällighet upptäcka en inskription i kyrkogårdsmuren som nästan helt täckts av lavar. Det var strax till höger om norra porten. Där står ”1818 NILSSON”. Det är murbyggarens inskription. Nils Nilsson från Västankärr fick nämligen i uppdrag

att bygga muren. Två år senare dog han 74 år gammal. Erik Selenius förmodar att det också är Nils Nilsson som år 1804 byggde det Västankärr gravkapell som nu ägs av släkten de la Chapelle på Lindö. Det gravkapellet, liksom Prästkulla gravkapell byggt 1797, byggdes också till en följd av förbudet att begrava under kyrkgolvet.

Jag går fram till kyrkans huvudingång i den västra gaveln. När jag blickar uppåt ser jag den förstörda kyrkgaveln. Då jag numera själv bor i Bjärnä och dagligen kör förbi den resliga kyrkan med sitt höga branta sadeltak, kan jag inte annat än med sorg tänka på det drastiska beslut som togs i Tenala församling år 1812. Kyrktalet med takstolar måste förnyas och det slutliga beslutet blev att taket sänks med 4 meter och kyrkan får ett lägre sadeltak. Det kunde göras utan att valven inne i kyrkan tog skada, men övre delen av gavlarna måste rivas. Därmed förstördes en del tegeldekorationer som tidigare prytt kyrkans gavlar. Kanske stenarna från gavlarna kom till användning när kyrkogårdsmuren byggdes.

Bakom mig finns kyrkans servicehus. Det är det främsta tillskott som 1900-talet gett kyrkan. Där finns kyrkans värmecentral och toaletter. På 1960-talet byggdes huset som pannrum för varmluftsuppvärmning av kyrkan. Men vid den större kyrkrestaureringen på 1980-talet tog man i bruk jordvärme för kyrkans uppvärmning. Före dessa åtgärder uppvärmdes kyrkan med vedkaminer. Spår av det syns på ett par pelare som p.g.a. hettan förlorat en del av sin målning. Under kyrkans första århundraden klarade man sig troligen utan uppvärmning. På den katolska tiden saknades bänkar i kyrkan och man kunde hålla sig varm genom att röra på sig under mässan. Mässan var dessutom ofta mycket kortare än vad den blev efter reformationen.

Jag går uppför trappan och träder in i kyrkan. Strax innanför dörren finns en storgolvsten med en järnring på var sida. Sidoväggarna har byggts på ringarna och man förstår att stenen tidigare haft en annan uppgift. Den är en gammal gravsten. Också detta är en följd av förbudet att

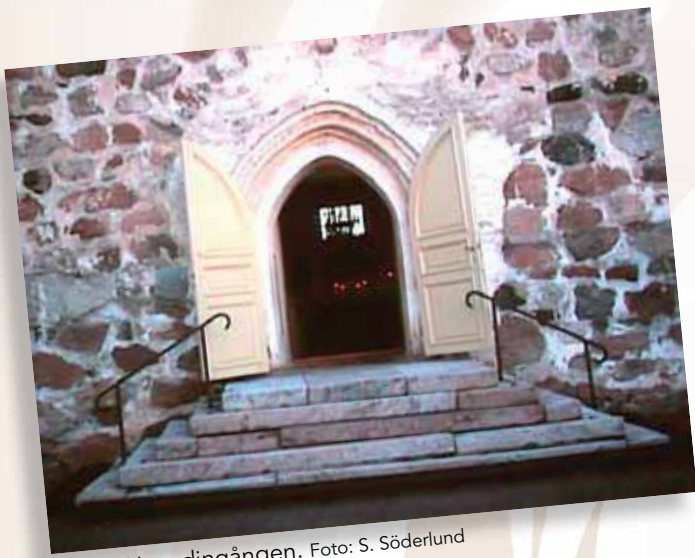
Klockstapelns överbyggnad. Foto: Y. Lindström

Minnesstenen. Foto: S. Söderlund

Murbyggarens inskription. Foto: S. Söderlund

Huvudingången. Foto: S. Söderlund

Tröskelsten med till hälften dolda ringar.
Foto: O. Ehrstedt

Koret och valvbågarna. Foto: O. Ehrstedt

Södra ingången. Foto: O. Ehrstedt

Triumfkrusifixet. Foto: O. Ehrstedt

Invigningskors. Foto: O. Ehrstedt

*Kyrkans primära uppgift
att samla människor till
gudstjänst, idka själavård,
ta hand om sjuka och lära
folk läsa och skriva kom att
utveckla och berika bygden.*

Herr Pers minnestavla. Foto: O. Ehrstedt

begrava döda i kyrkan. Beslutet att upphöra med begravningsleden fattades efter sekellånga diskussioner. Man kan säga att en biskop inledde diskussionen och en annan var med och avslutade den.

I Finland fanns endast ett biskopsstift, Åbo stift ända till 1554 då kung Gustav Vasa grundade Viborgs stift. Tenala hörde till Åbo stift ända tills det svenska stiftet, Borgå stift, grundades 1923. Av handlingarna framgår att biskopen flitigt besökte sina församlingar. Vart femte år kunde det bli visitation. Kanske det var möjligt eftersom församlingarna i stiftet var färre då när stiftet var ungt. Det var åbobiskopen Johan Gezelius d. ä. som vid en visitation år 1683 sade att "grafvarne i kyrkian för allting måste täckias för elack stank". Två år tidigare, 1681, var samma biskop med vid begravningen av den mångårige kyrkoherden Petrus Ingemari, också kallad "Herr Per". Han fick sin grav under kyrkgolvet, strax till höger när man träder in i kyrkan.

Vi vet mycket om Herr Per, och graven där han lades, eftersom hans son Jonas Petrejus lät göra en minnestavla, som idag är upphängd i sakristian. Bilden på tavlan föreställer Jonas själv som var adjunkt i församlingen 1674–1681 och kyrkoherde 1681–1696, då han dog. Men texten på minnestavlan handlar om fadern och graven. På latin beskrivs Herr Pers livshistoria. Han var född i Småland och före han blev kyrkoherde i Tenala år 1644 var han bl.a. medlem av Åbo domkapitel och undervisade vid Åbo akademi. Vidare berättar Jonas Petrejus på svenska att han låtit begrava både sin mor och sin bror Petrus i nämnda grav innan pappan lades där. Och hans förhoppning är att graven skall få tillhöra släkten så länge representanter för släkten finns i Tenala. Förutom Jonas var också hans två bröder, Petrus och David, präster, av vilka David en kort tid hann efterträda Jonas som kyrkoherde innan han dog 1697. Också halvbrodern Joel från Herr Pers andra äktenskap var präst. Han verkade som kaplan i Tenala åren 1690–1707, då han dog. Brodern Davids son David var ytterligare kaplan i Tenala från 1707–1713 då han p.g.a. Stora ofreden flydde till Sverige. I 67 år verkade alltså denna prästsläkt, Petrejus, i Tenala.

Herr Per blev kyrkoherde i en tid när kyrkan krävde omfattande renovering. Det ursprungligen katolska kyrkorummet skulle anpassas till den nya evangelisk-lutherska tiden. Vid vintertinget år 1672 bekräftade nämnden att Petrus Ingemari satt kyrkan i dugligt skick. Och det var 3 år innan pelare, predikstol och läktare blev målade.

År 1778 fick diskussionen om seden att begrava under kyrkgolvet sitt slut vid biskop Jacob J. Hartmans visitation. Det året dog Joakim von Glan, som varit kyrkoherde åren 1731–1778. Han var den sista som lades i en grav under kyrkgolvet innan förbudet trädde i kraft. Det skedde dock ett undantag då von Glans hustru dog år 1814. Hon fick sin sista viloplats bredvid sin man under kyrkgolvet.

Som en följd av att begravningarna i kyrkan upphörde gjordes en omfattande renovering. Kyrkgolvet byttes ut och gravarna fylldes med sand. Tack vare en skiss över befintliga gravar under kyrkgolvet och deras ägare, som lantmätaren Hans Fattenborg uppgjorde år 1755, vet vi att det rörde sig om 13 gravar. De flesta var försedda med trälucka medan 6 st täcktes av stora gravstenar med inskriptioner. Det berättas att dessa gravstenar såldes på auktion, med undantag av några som användes till trappan och entrén vid västra ingången, då den år 1798 byggdes om till huvudingång. Vapenhuset på södra sidan var alltså ursprungligen avsett som huvudingång. När man närmare studerat murarna i vapenhuset har man konstaterat att taket blev halvfärdigt. Också vapenhuset skulle få ett murat tegelvalv likt valven inne i kyrkan. Gångjärnen vid sidan av vapenhusets inre dörr i kyrkrummet vittnar också om hur denna huvudingång någongång i tiden kunde stängas med en nu försvunnen bastant, troligen järnbeklädd dörr.

Inne i kyrkan blir jag andäktigt stående. Min blick fästs vid det ljusa korfönstret. Det fick sin höjd och nuvarande utseende då valven murades. Så här tidigt på förmiddagen lyser solen rakt in och belyser hela koret. Att kyrkan byggdes med korfönstret i öster hade förutom en symbolisk betydelse, också en rent praktisk. Solens ljus behövdes inne i kyrkan. El-ljus

fanns inte och stearinljus var dyra. Likaså var fönsteröppningarna i söder viktiga med tanke på ljuset. I norra väggen gjordes ursprungligen endast ett fönster. Det västra fönstret i norra väggen öppnades så sent som 1849.

Det strålande korfönstret stämmer mig till andakt. Jag går fram och sätter mig mitt i kyrkan. Blicken söker sig uppåt. Jag beundrar de vackra valven. På frågan vad som är vackrast i kyrkan, svarade en konfirmand i senaste skriftskolgrupp: "Kyrkans valv". Jag förstår henne. Valven är en verklig prydnad. Samtidigt är jag fascinerad av byggnadskonsten. Tänk att dessa valv som murades på 1460-talet fortfarande består, lika vackra. Murare var Petter från Kimito. På latin kallades han Petrus Murator de Kymitto. Han var en anlitad murare. Han har gjort liknade valv i Åbo domkyrka, Kimito, Sagu och Bjärnä. Förutom att valven är vackra bidrar de till den fina akustiken. Den uppfattas bäst då någon sjunger på läktaren eller framme i koret.

Då valven murades fullbordades det kyrkbygge som inleddes i slutet av 1300-talet eller början av 1400-talet. Man tror att kyrkans 8 pelare murades redan när väggarna restes. Allt förbereddes för valvlagningen. Först fick pelarna bära upp ett trätak. Tydligt är att kyrkan togs i bruk långt innan valven murades. På kyrkväggarna ser jag röda invigningskors. De var ursprungligen 24 st. Andra medeltida kalkmålningar finns inte i kyrkan. En rad kors finns lägre ner och målades då kyrkorummet första gången togs i bruk. Den övre raden av kors finns nedanför varje valvbåge och målades då kyrkan togs i bruk efter att valven murats.

Mellan de två främre pelarna hänger triumfkrusifixet i bågen som skiljer koret från den övriga kyrksalen. Krusifixet tror man att redan fanns med i den gamla träkyrkan på 1300-talet. Detta är Kristi kyrka. Man behöver inte kunna läsa. Man kan se Jesu milda drag samtidigt som man erfar smärtan han känner. Man ser de blödande såren och minns Jesu ord: "Denna bågare är det nya förbundet genom mitt blod som blir utgjutet för många, till syndernas förlåtelse." Tydligare kan inte Guds kärlek åskådliggöras. ■

NÄR ETT BARN DÖR

Text och fotografi: YVONNE LINDSTRÖM

De utgör undantag men de finns, familjerna som har förlorat ett eller flera barn. Till dessa undantag hör vår familj. En gång bestod den av två vuxna och två barn. Idag är yngsta sonen, som småningom närmar sig trettio, utflyttad och bor på annan ort. Också vår äldsta pojke har flyttat men inte på det sätt som man som förälder hoppas och planerar. I stället för att få se honom växa och mogna till vuxen måste vi avstå från honom. Efter fem veckors sjukdom dog han samma dag som han skulle ha börjat i andra klass.

Hur kan man överleva något sådant? Fortfarande hör jag den retoriska frågan då och då, mera som ett utrop än som en fråga man väntar svar på. Och fortfarande undrar jag själv hur det är möjligt att repa sig och komma igen. Det finns inga entydiga svar. Det finns föräldrar som inte orkar, som glider in i ett kompakt mörker och avslutar sitt liv.

Men det finns också andra utvägar. Ett svar är att man överlever för att man trots allt kan se en mening med sitt eget liv och därför inte har något annat val än att ta ansvar för att överleva. För att man måste. Personligen tycker jag illa om talesättet att man blir starkare av svårigheter. Det är ingen självklarhet. När ett barn dör blir man inte stark, man krossas, läks långsamt och förblir skör. På ytan kan det se lugnt ut men inuti är det annorlunda. Efter det första året sade någon – välmenande men lite bryskt – att livet måste gå vidare. Måste? Då var jag ännu inte redo för den knuffen, det skulle ta år att komma dit. De första två åren handlade mindre om att leva än att överleva.

Varje förälder som förlorat ett barn har sitt eget perspektiv, en egen berättelse som är personlig och unik. Varje sorg läks på sitt eget sätt. Samtidigt finns det också många likheter. Det finns något läkande i att kunna dela sina berättelser med andra och i synnerhet med varandra, vi som upplevt liknande tragedier. Därför vill jag berätta.

En annorlunda familj

När barn dör är det som om naturlagarna upphävts. Längden på ett människoliv är inte fixerad men vi har ändå en föreställning om hur långt ett helt och riktigt liv är. På ett ungefär skall det vara tills man är gammal och mätt på att leva. Det är vanligast. Barn skall inte dö. Men barn dör. Ur mitt perspektiv insisterar jag på att åtta år också kan utgöra ett helt liv. Ett kort men helt liv.

När ett barn dör föds samtidigt ett annorlundaskap: ”Vår familj är inte som andra familjer!” Att vår 8-åring dog var mycket ovanligt år 1991*. I början av 90-talet hörde jag själv till dem som visste nära på ingenting om barnklinikernas

små patienters kamp för sina liv. Idag är det ännu ovanligare att barn dör, men då och då händer det tragiska olyckor och alla sjukdomar kan fortfarande inte botas, inte ens i ett välfärdssamhälle.

Det fanns en tid när jag tyckte att vår familj hade gått sönder. Det tragiska gav upphov till den svåra frågan: Varför drabbas just vi? Varför är det just vår familj som är undantaget som uppfyller statistiken? Det finns inga riktiga svar, bara medicinska förklaringar. Det handlar om en ödesmättad känsla av utvaldhet man gärna kunnat undvara. Men någon drabbas varje år, varför skulle det inte vara just vi? Med tiden märker man också att det finns en och annan, t.o.m. i den omedelbara omgivningen, som antingen haft en ung släkting som dött eller som känner någon vars barn insjuknat eller råkat ut för en allvarlig olycka, eller som har en avlägsen vän vars tonåring inte längre orkat finnas till. Vi är många som är annorlunda och som fått gå i närkamp med frågorna om meningen.

I vår familj förstärktes annorlundaskapet ytterligare av min mans yrke. Prästyrket är ett udda värv och som prästfamilj betraktas man ofta som en familj med ovanliga och annorlunda värderingar. Delvis är det kanske sant. Ändå är likheterna långt större än skillnaderna och när prästfamiljen mister ett barn är man precis lika hjälplös som alla andra. De flesta tror nog att prästen, som det begravningsproffs han eller hon är, har bättre svar och bättre tröst än någon annan när sorgen drabbar. Så är det inte. Ingen kan hjälpa sig själv. Prästfamiljen är lika sårbar som alla andra men med ytterligare det oket att man känner att man faktiskt borde kunna leva som man lär och visa upp en stark tro på himmel, evigt liv och ett återseende bortom tid och rum. Men också prästfamiljen drabbas av tvivel, misströst, mörker och svaghet. Man är rätt ensam, om man inte har riktigt nära släkt och vänner som förstår att våga gripa in. Samtidigt har de också sin egen sorg att leva med, de känner också saknad över barnet som försvann. Det

är inte bara den närmaste familjen som drabbats utan två släkter som plötsligt och förbryllat får brottas med de svåra frågorna om Guds allmakt och godhet.

Tröstens sommaräng

Sorgen och saknaden efter ett barn liknar ingen annan sorg. Det finns få godtagbara förklaringar till att ett litet barn försvinner från sin familj och det finns inte mycket som är till tröst för grubblaren, tvivlaren eller skeptikern. Har man en kristen livsuppfattning finns ändå hållpunkter att klamra sig fast vid. Den kristna tron med hoppet om livet som sträcker sig utanför tid och rum ger mod och tron på en (visserligen svärbegriplig) mening genom, runt och in i människans liv ger med tiden det uns av trygghet som behövs för att trots allt tacksamt orka tackla varje ny dag och tacksamt ta farväl av den när natten möter.

Med tacksamhet tänker jag på de vänner som kände till boken Sommarlandet (av Eyvind Skeie) och omedelbart försåg oss med ett eget exemplar. Den lilla tunna boken blev den frälsarkrans som höll mig flytande under lång tid och en fin, enkel och tydlig tolkning av det kristna hoppet. Några rader ur den använde vi i dödsannonsen och jag tycker fortfarande

att den konkreta berättelsen om det lilla barnet, som stiger in i en varm och fin trygghet, är den vackraste tolkning som finns av det vi kallar himlen.

För tröstens skull var just tydligheten och det absoluta i varje formulering oerhört viktig för mig. En av våra goda vänner skickade ett kort med orden "Eddie är i trygghet." Punkt. Inget oprecist förklarande om Guds omsorg, himmelsk frid och annat tolkningsbart. Hennes tro blev min styrka och orden har jag plockat fram många gånger när saknaden bränt.

Normalt att känna

Att förlora ett barn, en bror ger fart åt ett helt nytt spektrum av känslor och tankar som kommer svepande. Allt är konstigt. Men det finns inga konstiga känslor, bara helt förklarliga. Det är inte galet att känna att man helst vill gå till bårhuset, öppna kistan och se om den lilla kroppen har rört på sig. Tänk, om barnet inte dog på riktigt? Det är inte konstigt att känna oro över vem som nu tar hand om barnet. Eller var det har hamnat, om den himmel vi tänkt oss över huvud taget finns. Eller att hålla på att gå sönder för att den kärlek som var ämnad just detta barn inte längre behövs och man inte vet var man skall göra av den. Det är följdriktigt och normalt att i stället för den lekkamrat som försvann fantisera ihop en låtsasbror och att det kan bli krångel på dagis när ingen förstår. Det är helt förstäeligt att man vill hålla barnets rum orört, som den enda länk man har kvar till det liv man hade när allt var som vanligt, när familjen var som andra familjer. Det är normalt att betrakta hårlocken från första klippningen eller burken med mjölkttänder som heliga relikier. Eller att känna att man inte orkar stiga ur sängen på morgonen för att det är så långt till kvällen när man får domna bort igen och slippa smärtan från det inre såret som blöder längtan och åter längtan efter barnet som försvann.

Men det går att leva vidare. När grubblaren inser och godtar att familjen inte är en enda kropp utan består av skilda

kroppar som alla har ett eget individuellt liv. När man står ut med insikten att man själv inte äger rätten att regissera händelseförloppet. När man har ett hopp som sträcker sig utanför tiden. Det lilla barnets liv var hans, inte mitt. Hans väg såg inte ut som min. Han hade sin egen och jag kunde inte ha gjort något för att hindra honom att gå den, hade bara privilegiet att gå med honom en tid. Som hans mamma. Som hans pappa. Som bror, som far- eller morförälder.

Att överleva...

För min och familjens läkningsprocess var det viktigt att få berätta och åter berätta, när vi själva orkade. Det låter klyschigt men är likväl sant. Det är nödvändigt att någon orkar lyssna. Människor i sorg behöver bäras, stödas, stakas upp, ges näring, behöver få förstå att någon behöver dem. Har man flera barn hjälper det något, men inte helt och inte alltid. Ibland behöver en grannfru ta mod till sig och påminna om att man faktiskt har ett barn till som har rätt att bli sett. Vår familj hade turen att ha ett par riktigt goda vänfamiljer som delade vår tro och fanns tryggt till hands. Deras stöd var outhärligt.

Det gavs många chanser att processa vår sorg, kanske många fler än för de flesta, vilket jag tacksamt inser idag. Vi gjorde tv-programmet En strimma av hopp, som handlade om vårt sätt att tackla sorgen och saknaden. Det gav oss ytterligare en möjlighet att sätta ord på det svåra. Vi fick också delta i en sorgeweekend för familjer, där även barnen fick kunnig hjälp att bearbeta sorgen på sin egen nivå.

Länge hade jag behov av att tala med mitt döda barn. Jag har kvar två fullskrivna böcker med monologer till honom som inte längre svarade men som jag tänkte mig att lyssnade. Till en början var skrivstunderna dagliga, sedan veckoliga, månatliga, för att slutligen upphöra. Det kändes nödvändigt att få fortsätta kommunicera. Skrivandet var terapeutiskt och ett viktigt redskap på sorgevägen. En annan terapiform som jag gjorde till

min var målandet. Jag behövde bemästra saknaden och målade fiktiva, himmelska världar, inspirerade av boken Sommarlandet. De föreställde naivistiska, varma och ljusa landskap och en fridfull tillvaro som jag befolkade med nära och kära som lämnat oss, ibland också med små barn som andra familjer förlorat.

Kanske är jag nära sanningen när jag idag säger att jag kommit till något slag av punkt. Saknaden finns kvar men jag orkar inte längre vara arg och besviken för att livet skrämde upp vår familj. Något av en ”det-är-som-det-är-och-det-är-bra-ändå”-känsla har slagit rot och vuxit sig stark. Om det handlar om resignation över något som ligger utanför min kontrollzon eller om det är enkel livsvisdom vet jag inte. Man formas. Kanske några av mina värderingar sett annorlunda ut om vår pojke fått leva. Jag tror kanske det. Däremot tror jag inte att man automatiskt blir en ”bättre” människa genom motgångar. Det kan gå alldeles tvärtom. Som människor har vi valchanser i det mesta men det är inte givet att vi har styrkan att välja klokt. Vår bakgrund belastar oss olika, men med rätt stöd av goda medmänniskor kan vi förmodligen lättare förmå oss att hantera katastrofer, så att vi klarar av att fokusera på ljuspunkter i stället för att gräva ner oss.

... och gå vidare

Nästa år är det tjugofem år sedan vår Eddie försvann från oss. För vår familj har det haft många konsekvenser. En lillebror var plötsligt ingen lillebror, nej, ingen bror alls utan ett ensamt enda barn. Sommarstugan var inte längre ett sommarparadis och vi valde att sälja. Hemmet byttes för att familjen lättare skulle orka se framåt, leva i de egna livens mening. Rädslan för att ännu en familjemedlem skulle försvinna var väckt och finns alltid kvar. Den bottenlösa sorgen, som den så talande kallas, finns på riktigt och kunde under många år locka fram en svarthet så djup att jag inte hittar lämpliga ord att beskriva. Saknaden kan fortfarande välla fram som ett litet skred och lämna efter

sig en karg sorgsenhet som det behövs långa stunder att ta sig ur.

Det är svårt att exakt veta hur förlusten av vårt barn format mig och mina närmaste. Det finns ju inget jämförelsematerial, bara gissningar. För egen del tror jag att jag blivit bestämdare med att inte skjuta upp viktiga saker till morgondagen, hellre fungera enligt devisen ”agera medan du har lust, säg ja till sådant som väcker glädje och försök välja bort det som får dig att må illa, var ärlig mot dig själv”. Samtidigt som jag känner mig tryggare är jag också skörare, känsligare. Det fruktansvärda har hänt och jag har överlevt, men sorgen kan knacka på igen och jag vet hur den en gång såg ut.

Livet går vidare och med tiden läks såren. Orden är inte löjliga och utan betydelse, det är så det går. Livet fortsätter, men högst troligt i en annan riktning och såren läks men med mer eller mindre stramande ärr. Det går att leva med dem, mer än drägligt. Ur sorgen och saknaden växer också en tacksamhet, över de år vi hade varandra och över att livet förmed sig så mycket annat fantastiskt, bara man tillåter sig glädjen. Till att börja med kanske man upplever det ljusa och glada som undantagsbubblor som man stiger in i för en stund ibland. Med tiden blir det tvärtom, det är sorgebubblorna som är undantagen.

När jag ser tillbaka inser jag att det trots allt gått oss väl. Ingenting är givet, också vi hade kunnat höra till dem som förlorat modet gått under. Men det fanns hjälp och stöd för oss, och tröst. Det samma önskar jag för alla i motsvarande svåra situation. ■

* Enligt webbplatsen globalis.se var barn dödligheten år 1991 bland levande födda finländska barn yngre än 18 år så låg som 6,4/1000 och tredje lägst i världen. Mer än 90 % av dessa barn dog innan de hunnit fylla 5 år. År 2013 var siffrorna positiva (2,6/1000) och man strävar efter att ytterligare minimera barndödligheten i vårt land. (globalis.se redovisar statistik som samlats in från nationella statistiker av FN:s barnfond/UNICEF, Världshälsoorganisationen/WHO och FN:s utvecklingsprogram/UNDP)

LJUSET

FINNS INOM OSS ALLA

Thomas Lundin

När jag skriver detta är jag högt ovan molnen, någonstans över Östersjön. Jorden är åtta kilometer under oss, det kompakta molntäcket sex kilometer nedanför. När jag startade var det regnigt, grått och eftermiddagsskymning mitt på dagen. Och mörkare ska det bli; minut för minut fram till Thomas tvivlarens dag den 21 december. En tröstlös vandring, kan det tyckas. Här uppe är det klart solsken, babyblå himmel. Och molnen är ett vitt, ulligt golv. Tankarna får rymd, själen får ljus och det ser sommarvarmt ut. Trots att monitorn säger att det är 24 minusgrader här på åtta kilometers höjd.

*”Höstens mörker faller över jorden
Vi famlar runt bland alla krav och borden
Stress och mörker äter våra sinnen
Svårt att hitta fram till ljusa minnen
Kom fyll mig med ditt ljus
I höstens larm och brus
I liv och död, lust och nöd
Hjälp mig att förstå dom stora orden”*

När jag var ung älskade jag hösten. Kanske för att jag är född och uppvuxen i Hangö, där hösten innebar att turisterna packade ihop och åkte hem. Nyponen mognade på sandstränderna, lingonen och svampen i tallskogarna på udden, tranorna flög söderut. Havet var ännu varmt och lockade till promenad stormiga dagar, då vågorna sköljde över oss på vågbrytaren. Lindarna på Boulevarden gulnade och löven föll i rusket. Trots att naturen beredde sig för den stora vilan, blev det ändå en pånyttflödelse för mänskan. Skolan, hobbyer och rutiner rutade in dagarna. Nya klasskompisar, nya lärare, ny penal och nya suddgummin. Ja, när jag var barn älskade jag hösten. Kanske för att jag var ett barn. I dag känns det avlägset. Var hittar jag barnet som kunde blunda för mörkret? Som glatt räknade tranorna i plogen, som inte hörde hur sorgset de sjunger.

Thomas är artist inom musik, media och teater. Han betalar glatt skatt i Ekenäsnejdens sv. församling och hoppas att pengarna går till dem som behöver dem och till att hålla alla vackra kyrkor i skick – för oss och eftervärlden.

Foto: Anders Lönnfeldt

*”Höstens regn och stormar kring oss viner
Men bakom molnen finns en sol som skiner
Hjälp mig orka glädjas, våga sörja
Ge mig kraft och mod att åter börja
Min vandring mot den vår
Som kommer varje år
Med kraft och stöd, lust och glöd
Led mig rätt bland klippor och raviner”*

Ja, bakom molnen finns en sol som skiner. Så mycket att jag får ta fram solglasögonen. Några kilometer under oss flyger ett mötande flygplan, på väg österut. Och jag inser att allt förstås är fast i den egna inställningen. Också här. Ljuset finns inom oss alla och det gäller att tanka sol i dem man möter och själv lysa tillbaka efter bästa förmåga. I leenden och skratt, omfamningar, diskussioner, delade stunder, delade bördor, delade glädjor. En klok vän sa en gång att vi inte blir äldre – vi blir bara mera. För vi slutar aldrig vara något som vi en gång varit. Den som är 50 är också 36, 23, 14 och 7. Ibland får du bära och trösta ditt inre barn, ibland är det samma barn som får lysa upp dig. Lekande läka och läkande leka fram en väg genom mörkret. På vandringen mot jul. Mot ljuset. Och de svåra dagarna, då ljuset sitter långt inne, finns det ju faktiskt ljus av stearin. ■

Citaten är hämtade ur ”Höstpsalm” av Thomas Lundin & Per Rosenius. Noterna och texten finns på adressen www.troochtivel.nu. Där kan du printa ut psalmen och sjunga den så ofta du vill.

HÖGMÄSSOR OCH GUDSTJÄNSTER

Gudstjänsterna är i regel högmässor eller kvällsmässor (KVM) med nattvard.
GDT = gudstjänst utan nattvard. AND = andakt.

september

06.09 15 s e pingst – *Tacksamhet*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 12 Gudstjänst vid kolmilan
- Kl. 16 Tenala kyrka. Musik-AND

13.09 16 s e pingst – *Guds omsorg*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Tenala kyrka
- Kl. 12 Snappertuna kyrka
- Kl. 13 Bromarvs kyrka GDT

20.09 17 s e pingst – *Jesus ger liv*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 12 Tenala kyrka. De äldres dag (sid. 28)
- Kl. 16 Bromarvs församlingshem. Psalm-eftermiddag (sid. 23)
- Kl. 16 Snappertuna kyrka. Nalle-GDT

27.09 18 s e pingst – *En kristen människas frihet*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 12 Bromarvs kyrka. De äldres dag (sid. 28)
- Kl. 18 Tenala kyrka KVM

oktober

04.10 Mikaelidagen – *Änglarnas dag*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 12 Bromarvs kyrka. Nalle-GDT
- Kl. 12 Snappertuna kyrka
- Kl. 13.30 Tenala kyrka. Nalle-GDT
- Kl. 15 Ekenäs kyrka. Nalle-GDT

11.10 20 s e pingst – *Tro och otro*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 12 Bromarvs kyrka
- Kl. 12 Snappertuna kyrka
- Kl. 14 Tenala kyrka. Familje-GDT.
Skördefest (sid 25)

18.10 21 s e pingst – *Jesu sändebud*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 12 Bromarvs kyrka GDT
- Kl. 16 Tenala kyrka. "Min önskesång" (sid. 23)

25.10 Reformationsdagen – *Trons grund*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Tenala kyrka
- Kl. 12 Snappertuna kyrka

31.10 Allhelgona – *De heligas gemenskap*

Ljuständning för de församlingsmedlemmar som avlidit under tiden allhelgona 2014 – allhelgona 2015.

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Tenala kyrka
- Kl. 13 Bromarvs kyrka
- Kl. 16 Snappertuna kyrka

01.11 23 s e pingst – Förlåt varandra

→ Kl. 10 Ekenäs kyrka

08.11 24 s e pingst – Medborgare i två riken

→ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Litterär högmässa med predikan av Hilka Olkinuora

→ Kl. 10 Tenala kyrka GDT

→ Kl. 12 Bromarvs kyrka

→ Kl. 16 Ekenäs kyrka. Familje-GDT (sid. 25)

15.11 Uppbrottets söndag

→ Kl. 10 Ekenäs kyrka

→ Kl. 12 Bromarvs kyrka GDT

→ Kl. 16 Snappertuna kyrka. "Min önskesång" (sid. 23)

→ Kl. 16 Tenala kyrka. Musik-GDT

FÖRBÖN

- **I flera kyrkors vapenhus** finns möjlighet att skriva och lämna kvar lappar eller formulär med önskan om förbön för egen eller andras livssituation. Förbönsämnena bärs fram anonymt i söndagens gudstjänst.
- **Du kan fylla i** ett elektroniskt anonymt förbönsformulär på Ekenäsnejdens svenska församlings webbplats. Förbönsämnena bärs fram anonymt i söndagens högmässa.
- **Du kan personligen** ta kontakt med någon anställd (se kontaktuppgifter på s. 39) gällande förbön eller vända dig direkt till förbönsgruppen i Ekenäs.

Kontakt: eeva.hanner@pp.inet.fi**22.11 Domsöndagen – Kristus Herre över allting**

→ Kl. 10 Ekenäs kyrka

→ Kl. 12 Snappertuna kyrka

→ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

29.11 1 advent – Din konung kommer i ödmjukhet

→ Kl. 10 Ekenäs kyrka

→ Kl. 10 Tenala kyrka. Mässa med små och stora

→ Kl. 12 Snappertuna kyrka

→ Kl. 13 Bromarvs kyrka. Mässa med små och stora

Rättvis handel
församling

Vid församlingens evenemang och tillställningar där servering ingår, serveras alltid rättvisemärkt kaffe och te och ibland även övriga Fairtrade-produkter.

GEMENSAMMA BÖNETILLFÄLLEN

Lördagar kl. 9.30 i olika församlingar i Ekenäs. Följande datum i Ekenäs församlingshem: **26.9, 24.10** och **28.11**.

KYRKVÄRDAR

Du som vill engagera dig som kyrkvård inom församlingens frivilligverksamhet kan kontakta:

Ekenäs kyrka: kyrkoherde Anders Lindström,
tel. 0400-527 488, e-post: anders.lindstrom@evl.fi

Tenala kyrka: kantor Sofia Lindroos,
tel. 044-755 3600, e-post: sofia.lindroos@evl.fi

Snappertuna kyrka: kaplan Tuija Wilman,
tel. 044-755 3601, e-post: tuija.wilman@evl.fi

Träff för kyrkvårdar i Tenala hålls sö 13.9 direkt efter högmässan som börjar kl. 10 i Tenala kyrka.
Träff för kyrkvårdar i Ekenäs har hållits i augusti.
Nya intresserade är alltid välkomna att anmäla sig.

EKENÄS KYRKOKÖR

onsdagar kl. 18.30-20.30 i församlingshemmet fr.o.m. 2.9.

SNAPPERTUNAKÖREN

torsdagar kl. 19-21 i Prästgården fr.o.m. 10.9.

TENALA-BROMARVS KYRKOKÖR

tisdagar kl. 19-20.30 fr.o.m. 8.9 i Tenala FH/
udda veckor, fr.o.m. 15.9 i Bromarv FH/jämna veckor.

Kyrkokörerna medverkar vid högmässorna på Alla helgons dag.

ALLSÅNGSSTUNDER KRING SIONSHARPAN

Första onsdagen i månaden kl. 17.30 träffas vi och
sjunger sånger ur sångboken Sionsharpan:
2.9, 7.10, 4.11 och 2.12

PROJEKTBARNKÖR

Ett barnkörsprojekt startas inför Mikaelidagen, med
målet att kören medverkar i högmässan den dagen.
Övningar onsdagar fr.o.m. 2.9 kl. 15-15.30 i Österby
församlingshem, med undantag för 23.9.

Kören medverkar i högmässan i Ekenäs kyrka
den 4.10 kl. 10.

MÅNADENS PSALM

Under år 2015 går vi in för att i
olika sammanhang i verksamheten
fördjupa oss i en av psalmbokens
psalmer per månad.

September: 455

Tusen stjärnor glimmar
Anders Frostenson 1960
Torsten Sörenson 1958

Oktober: 393

Ett litet fattigt barn jag är
Charlotta Lindholm 1872. Bearb.
Claes Fredrik Pira 1874

November: 554

Vår Fader och Gud
Helena Schuuladu 1972
Ull-Britt Gustafsson-Pensar 1979
Philipp P Bliss före 1876

VÄLGÖRENHETSKONSERT

för diakoniarbetet i församlingen

Lördagen den 5.9 kl. 16.00 i Ekenäs kyrka

Från Sibelius till Stormskärs Maja

Visor & sånger, klassiskt och nyare tongångar

Sång: Emma-Sara Raunio och Sara Selenius samt
instrumentalister

Orgel: Niels Burgmann

Programblad 10 €

Arr: Frimurarlogen Axel Gabriel Leijonhufvud i samarbete
med Ekenäsnejdens svenska församling

Emma-Sara Raunio

Sara Selenius

Kontaktpersoner/kantor:

Niels Burgmann

044-755 3628

niels.burgmann@evl.fi

Sofia Lindroos

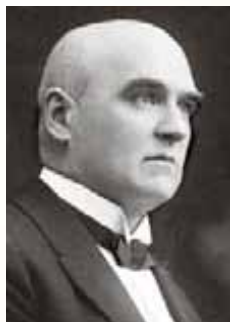
044-755 3600

sofia.lindroos@evl.fi

Pia Nygård

044-755 3634

pia.nygard@evl.fi

PSALM- EFTERMIDDAG

kring Alfons Takolander i
Bromarvs församlingshem
söndag 20.9 kl. 16.

Monica Cleve och Niels Burgmann berättar om den Bromarvbördige psalmdiktaren. Allsång. Servering.

... i Ekenäs kyrka

to 22.10 kl. 19 "Den älskande – Jean Sibelius 150 år"
Västnyländska kammarkören och Manskören Raseborg,
dir. Niels Burgmann. Fritt inträde, programblad 15 €

lö 31.10 kl. 19.30 Konsert på Alla helgons dag
Bach Cantatas Ensemble, dir. Petr Potchinchtkikov.
Fritt inträde, programblad 10 €

fr 20.11 kl. 19 Årets stora julkonsert
Christina Lindberg (SWE), Thomas Lundin, Thomas Ehnroths ork.

... i Tenala kyrka

sö 15.11 kl. 16 Musikgudstjänst i Tenala kyrka (tvåspråkig).
Kyrkokören i Bjärnä, Perniön laulukuoero, under ledning av
kantor Maria Raunio-Alaranta gästar oss och medverkar i
gudstjänsten tillsammans med Tenala-Bromarvs kyrkokör.

... i Snappertuna kyrka

må 30.11 kl. 19 Julkonsert, Susann Sonntag, Jan Johansen (SWE). Inträde.

"MIN ÖNSKESÅNG"

TENALA KYRKA den 18.10 kl. 16.

SNAPPERTUNA KYRKA den 15.11 kl. 16.

Vid önskesångtillfället i Tenala medverkar
**Tenala-Bromarv kyrkokör, Sofia Lindroos,
Niels Burgmann och Staffan Söderlund** m.fl.

Vid önskesångtillfället i Snappertuna medverkar
Snappertunakören, Pia Nygård m.fl.

Var också Du med och önska vilka sånger som skall sjungas!

Sångerna som önskas sjungs som allsånger, eller av solister, kören eller kanske av en sånggrupp. Sången kan vara en psalm eller någon annan sång som blivit kär.

Meddela dina önskesånger så fort som möjligt! Fyll i blanketten nedan och returnera den till Pastorskansliet i Ekenäs eller Betjäningsspunkten i Tenala senast **torsdagen den 24 september om önskemålet gäller Tenala.** Eller returnera blanketten **torsdagen den 22 oktober om önskemålet gäller Snappertuna.** Du kan också ringa in ditt önskemål till betjäningsspunkten i Tenala tel. 2450550 eller lämna önskemålet åt någon av församlingens anställda. Meddela gärna också ditt eget namn. Bland alla som önskat en sång utlottas en cd-skiva.

Jag vill att min önskesång sjungs i **Tenala** () i **Snappertuna** ()
(Sätt kryss för rätt alternativ!)

Min(a) önskesång(er): _____

Varför jag vill att sången (sångerna) skall sjungas: _____

Var kan sången hittas om den inte är en psalm?: _____

Om du vill kan Du nämna:

Namn: _____

Adress: _____

Telefon: _____

VUXEN- BARNGRUPPER

Höstterminen inleds vecka 36.

EKENÄS

- Droppen: tisdagar kl. 9–10.30 i Österby församlingshem från 1.9.
- Drop-in familjecafé: onsdagar kl. 9.30–11.30 i Ekenäs församlingshem från 2.9.

TENALA

- Öppet dagis: torsdagar kl. 9–13 i Tenala församlingshem från 3.9.

DAGKLUBBAR

Höstterminen inleds vecka 36.

EKENÄS

I församlingens dagklubb erbjuds barnen inte bara lek, pyssel och gemenskap utan också mycket sång och musik och tillfälle att stilla sig, samtala och lyssna till bibelberättelser.

- Dagklubb för 3–6-åringar: torsdagar kl. 9–12 i Ekenäs församlingshem från 3.9.
- Dagklubb för 4–6-åringar: måndagar kl. 9–12 i Ekenäs församlingshem från 7.9.

KLUBBAR FÖR SKOLBARN

Höstterminen inleds vecka 36.

EKENÄS

Klubb för lågstadieåldern

- Ekenäs centrum må kl. 18–19
- Vesterby skola to kl. 18–19
- Österby församlingshem ti kl. 18–19.

SNAPPERTUNA

Klubb för lågstadieåldern

- Langansböle / Gläntan to. kl. 17–18.

TENALA

Juniorklubb

- Tenala församlingshem on kl. 15–16.

BROMARV

Lek- och rörelseklubb

- Bromarv skola fr kl. 12.20–13.20

EFTIS

EKENÄS

Församlingens eftermiddagshem i Österby församlingshem är öppet för skolbarn varje vardag under skolterminen 12.8–18.12 kl. 12–16.30. Vi erbjuder barnen trygg miljö efter skoldagen med möjlighet till aktivitet och vila, ett hälsosamt mellanmål och utevistelse.

BARNKÖR I ÖSTERBY

Ett nytt barnkörsprojekt startas upp i början av september. Kören övar fr.o.m. 2.9 onsdagar kl. 15–15.30 i Österby församlingshem (med undantag för 23.9). Kören medverkar i Mikaelidagens högmässa i Ekenäs kyrka den 4.10. kl. 10.

UNGDOMSKVÄLLAR

Höstterminen inleds vecka 36.

EKENÄS

Onsdagar kl. 18–22 i Kulan

TENALA

Onsdagar kl. 18.30–21 i Downstairs

SNAPPERTUNA

Torsdagar kl. 18–21 i Gläntan

”FESTIVAL 24”

Ett helt dygn för åk 5–7, **10.10 kl. 14 – 11.10 kl. 14.**

Mycket program samt övernattnin i Pojo kyrka.

Sista anmälningdagen 20.9,

anmäl till markus.andersson@evl.fi Pris 15 €.

FAMILJEKVÄLLAR

Ekenäs församlingshem onsdagar kl. 17.30–19.30.

26.8 Upplevelsevandring utomhus, lek, sång, kvällskakao och smörgås i klubbtrymmet

30.9 Änglatema inför Mikaelidagen! Kvällskakao och smörgås.

28.10 ”Vårt bästa recept är respekt!” Barbro Näse och Ann-Sofi Storbacka från familjerådgivningen besöker oss med anledning av dess 10-årsjubileum. Denna gång blir det skilt program för vuxna och barn. Barnpassningen i nedre våningen öppnar kl. 17.30, programmet för de vuxna börjar kl. 18 i övre våningen. Från en meny med 12 tänkespråk, riktlinjer eller recept för en bättre parrelation eller ett mera harmoniskt familjeliv (se s. 34-35) får publiken välja vad de önskar höra om under kvällen. Samtidigt serveras något smått ”i god caféstämning”. Sång och musik med Nonette. På barnens program finns lek, hobby och egen servering.

18.11 Familjejippo kl. 18 i övre våningen. ”Kurkvaak-grodor!”

En humoristisk och sportslig föreställning som förevisar dockteaterns olika tekniker för hela familjen. Föreställningens stjärnor är Bror Brunnpanna, Knyte Knepig, Stig Simfot och Stina Skrovben! Efteråt servering 1€/pers till förmån för dagklubbens fadderbarn.

Kontaktperson/Barn & familj:

Helena Hollmérus

044-755 3611

044-755 3607 (Barnkansliet)

helena.hollmerus@evl.fi

Kontaktperson/Eftis:

Ellen Malvina Qvarnström

0400-291 334

ellen.qvarnstrom@evl.fi

GUDSTJÄNSTER MED SMÅ OCH STORA

TENALA

Familjegudstjänst och skördefest sö 11.10 kl. 14 (Obs tiden!) i Tenala kyrka

Barn från klubbarna medverkar. Kyrkkaffe, -saft och auktion i församlingshemmet efteråt. Donerade skördeprodukter säljs till förmån för Kyrkans Utlandshjälp. Hämta gärna din gåva till kyrkan eller ge den före festen till någon av de anställda.

Mässa med små och stora på första advent sö 29.11 kl. 10 i Tenala kyrka

Nallegudstjänst Mikaelidagen sö 4.10 kl. 13.30 i Tenala kyrka

EKENÄS

Nallegudstjänst Mikaelidagen sö 4.10 kl. 15 i Ekenäs kyrka

Familjegudstjänst med ballongfest på Fars dag sö 8.11 kl. 16 i Ekenäs kyrka. Barngrupper medverkar, kyrksaft och tårta.

SNAPPERTUNA

Familjegudstjänst sö 30.8 kl. 16 i Snappertuna kyrka

Nallegudstjänst sö 20.9 kl. 16 i Snappertuna kyrka

BROMARV

Nallegudstjänst Mikaelidagen sö 4.10 kl. 12 i Bromarvs kyrka

Mässa med små och stora på första advent sö 29.11 kl. 13 i Bromarvs kyrka

Barnens bibelväska

I samarbete med Karis-Pojo svenska församling gör vi en liten undersökning gällande vilka barnbiblar som mest uppskattas av barn i olika åldrar.

Vill du och din familj vara med och hjälpa till?

Ni får låna hem en väska med 5 olika barnbiblar som ni kan bekanta er med i 1–2 veckors tid, fyller sedan i en blankett och returnerar väskan.

Kontakta Helena.

FEST FÖR FÖRSAMLINGENS 10-ÅRINGAR

Välkommen på fest! Du som fyller 10 år är bjuden till festen för alla tioåringar. Den här gången hålls den i **Tenala församlingshem** fredag **20.11 kl. 18–20** med ett ballongkalas, program och lekar. Transport ordnas från Snappertuna, Ekenäs och Bromarv. Du kommer att få en personlig inbjudan med posten. Anmäl dig till festen senast 13.11, till Tom Blomfelt.

UTDELNING AV BARNBIBLAR

I VÅR NYA FÖRSAMLING har vi en situation där varje av de tidigare församlingarna följt sin egen tradition vid utdelningen av Bibel för barn: vid dopet, till 4-åringarna, eller till 7-åringarna. Det kommer fortsättningsvis att dröja något år innan förfarandet blir helt förenhetligt. Vårt långsiktiga mål är att 4-åringarna får en enklare barnbibel lämpad för deras ålder och att 7-åringarna får den traditionella Bibel för barn.

Följande i tur är (främst) de barn som är födda under tiden juli-december 2011.

Det blir en 4-årsfest med utdelning av boken **GUD TAR HAND OM MIG** måndag **31.8 kl. 18** i Ekenäs församlingshem.

UNGDOMSGUDSTJÄNST

TENALA

Onsdag 25.11 kl. 18

EKENÄS

Onsdag 30.9 kl. 18

Torsdag 29.10 kl. 19 (storsamling med alla konfirmander)

Onsdag 25.11 kl. 18

ANMÄLNING TILL SKRIFTSKOLA

EKENÄS och SNAPPERTUNA

Infotillfälle med utdelning av anmälningsblankett i Ekenäs kyrka
onsdag 9.9 kl. 16.15.

TENALA

Söndag 13.9 i Tenala församlingshem efter högmässan som börjar kl. 10.

BROMARV

Söndag 13.9 i Bromarvs kyrka efter högmässan som börjar kl. 13.

STORSAMLING FÖR KONFIRMANDER

Ekenäs kyrka torsdag 29.10 kl. 19 – 21

Vi skall testa på något nytt: Alla konfirmander från hela Ekenäsnejdens svenska församling under samma tak, alla behöver vara på plats! Kul samvaro och tilltugg efter det i Ekenäs församlingshem.

Personlig inbjudan med närmare uppgifter om transport m.m. skickas till årets samtliga konfirmander.

ÅRETS HÖSTDAGAR – VEM VET?

Höstdagarna för ungdomar arrangeras 30.10–1.11 i Toijala. Temat det här året är "Vem vet?". Dagarna bjuder på traditionellt program som konserter, verkstäder, café, show, mässor, andakter, gemenskap och skoj. Ta dina vänner med och kom på HD!
Busstransport ordnas. Anmäl senast 9.10 till Tom Blomfelt.

SAMARBETE INOM SMÅBARNSPEDAGOGIK

Den EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND har en lång tradition av samarbete med kommunerna gällande småbarnsfostran, som idag benämns småbarnspedagogik. Samarbetet har under åren förverkligats i samverkan när den kommunala småbarnsfostran utvecklats och i mentorskap. Särskilt konkret har samarbetet tagit sig uttryck i regelbundna besök i daghemmen, när kyrkans barn- och familjearbetare hälsat på.

Nya tider och ett förändrat samhällsklimat har fört med sig en omarbetning av lagtexten med nya formuleringar. I Lag om småbarnspedagogik, som trädde i kraft 1.8.2015 stipuleras fritt formulerat att aktörer inom småbarnspedagogik skall

- ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet positiva upplevelser av lärande
- ge färdighet att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund

Källa: www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1973/19730036

Laginhålllet talar för att samarbetet mellan kommun och församling fortsätter. I kulturfostern ingår religionsfostern som skall ge barnen en sund allmänbildning inom religion och livsåskådning. Att visa barnen på kulturtradition och ge dem färdigheter att förstå andra, inbegriper många vinklingar och där är församlingens anställda sakkunniga i sin vinkel. När församlingen kommer på besök presenteras vår kristna kulturtradition och religion på ett sätt som anpassats för små barn.

Av hänsyn till allas trosuppfattning respekteras föräldrarnas övertygelse och de har också möjlighet att välja om deras barn deltar eller inte i församlingens besöksstunder.

I EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING, som på sitt område har flera orter och ännu flera daghem, har barnledare **Helena Hollméus** tidvis haft bråda veckor när varje daghemsgrupp fått träffa henne tre gånger per termin. Med tjugofem olika grupper blir det inte mindre än 75 dagisbesök både höst och vår. Huvudsakligen är det grupper för 3–6-åringar som besökts men eftersom flera daghem har blandgrupper har det hänt att också 1–2-åringar tagit del av programmet.

Dagisbesöken har ofta gjorts i anslutning till kyrkoårets högtider. I samband med jul och påsk har de långt handlat om att förbereda barnen för den jul- och påskkyrka som församlingen inbjudit till och som daghemmen och familjedagvården deltagit i.

LANGANSBÖLE

LANGANSBÖLE

LANGANSBÖLE

LANGANSBÖLE

Kom med och visionera, stöt och blöt idéer om församlingens verksamhet i "Gläntan", **onsdagen den 9 september** mellan kl. 18 och 20. Alla är välkomna med, unga och gamla. På plats finns ledaren för kyrkans barn- och familjearbete Helena Hollmérus samt ungdomsarbetsledare Markus Andersson. På programmet finns lek och pyssel för de yngre, diskussion, info och mingel. Församlingen bjuder på en saltig kvällsbit. Om man är förhindrad att delta, men har tankar och idéer, kan man gärna ta kontakt per telefon eller e-post.

REGELBUNDET:

Ungdomskväll torsdagar kl. 18-21 i Gläntan, inleder terminen v. 36.

Skolbarnsklubb torsdagar kl. 17-18 i Gläntan, inleder terminen v. 36.

VÄLKOMMEN IGEN!

Text och foto:
YVONNE LINDSTRÖM

Glada barn och vänlig personal välkomnar när församlingen kommer på besök till Prästkulla daghem.

Både barn och personal är ute på gården när vi kommer men på en kort stund har alla klätt av sig ytterkläderna och slagit sig ner i en stor ring på golvet. Helena plockar fram både det ena och det andra i rekvisitiform. Kristi himmelfärdsdag är aktuell och idag får barnen lyssna till berättelsen och se den gestaltad med olika hjälpmedel. Därefter får de själva bygga berättelsen med hjälp av små materialbitar.

Helena säger att hon trivs med sitt uppdrag, hon tycker om små människor. Hon

har alltid blivit väl mottagen och personalen på de olika ställena är angelägen om att hon skall komma igen. Ibland har hon sällskap av en kantor eller en präst, liksom den här dagen när kantor **Sofia Lindroos** är med och jag själv, för att se hur ett dagisbesök går till.

Daghemsföreståndare **Trude Lindholm** med sin personal, **Lena Hinds** och **Marina Lindholm**, tycker att det bara är bra när Helena kommer och hälsar på. Hon hämtar med sig många goda idéer och infallsvinklar som de gärna plockar upp under andra tider och ett regelbundet besöksystem är utmärkt och skapar en vettig kontinuitet.

Alla lyssnar intresserat när Helena berättar.

Sång och musik är viktiga bitar i småbarnspedagogiken och när församlingen kommer på besök sjungs det vanligtvis mycket.

Barnen får låna varsin korg med material för att bygga sin egen berättelse.

Man hjälps åt att städa upp och plocka ihop rekvisitan.

DAGTRÄFF

EKENÄS

Dagträff med lunch i Ekenäs församlingshem

Tisdagar kl. 12. Lunchavgift 7 €

15.9 Gäst: **Ulrika Wolf-Knuts** och **Lars-Runar Knuts**

Tema: Resa till Nepal

20.10 Gideoniterna presenterar sitt bibelarbete

17.11 Gäst: **Elsa Tenhonen**

Tema: Koptiska kyrkans retreatcenter Anafora utanför Kairo i Egypten

SNAPPERTUNA

Dagträff i Snappertuna församlingshem

Torsdagar kl. 13.30.

10.9 Livsglädje med musik

8.10 Gideoniterna presenterar sitt bibelarbete

12.11 Gäst: **Elsa Tenhonen**

Tema: Färöarna

10.12 Julfest

TENALA

Pensionärsträff i Tenala församlingshem

Onsdagar kl. 14, skjuts ordnas, kontakta Sonja/betjäningspunkten i Tenala (f.d. pastorskanliet).

16.9 Vi ser på utfärdsfilmen

21.10 Sofia presenterar Sionsharpan

18.11 Gäst: **Elsa Tenhonen**

Tema: Färöarna

Under träffarna läser vi även ur boken "Trakten där Gud log" av Bernt Mårtensson

BROMARV

Pensionärsträff i Bromarv församlingshem

Onsdagar kl. 13.30, skjuts ordnas, anmäl till Manne.

2.9 Tema: Frälsarkransen

7.10 Vi ser på utfärdsfilmen

4.11 Gäst: **Elsa Tenhonen**

Tema: Färöarna

Julfest i december (datum i följande nummer av MIL)

Under träffarna läser vi även ur boken "Trakten där Gud log" av Bernt Mårtensson

TISDAGSLUNCH

i Ekenäs församlingshem tisdagar kl. 12.

Lunchavgift 7 €

Varmrätt och kaffe serveras **6.10, 3.11** och **1.12**

Låt budet gå och ta gärna med dig en vän!!

BASAR

Lördag 28.11 kl. 11-13 i Ekenäs församlingshem

Försäljning av söta och saltiga bakverk och annat gott, lotterier, loppisfynd och café.

Medverkande: Diakoni- och missionskretsen, Kenya-missionskretsen, Missionsboden, Bikupan och Solkranen.

JUBILARFESTER

TENALA: Onsdag 7.10 kl. 13 i församlingshemmet

BROMARV: Onsdag 14.10 kl. 13 i församlingshemmet

EKENÄS: Onsdag 21.10 kl. 13 i församlingshemmet

För alla som fyller 75, 80, 85, 90 eller 95 under tidsperioden 1.7-31.12 i Ekenäs centrum, på Bromarvområdet och på Tenalaområdet. I Bromarv omfattar det hela året.

DE ÄLDRES DAG

TENALA

Söndag 20.09 med högmässa kl. 12 i Tenala kyrka, varefter Tenala marthaförening bjuder på mat och kaffe i församlingshemmet. Kontakta diakon Sonja vid behov av skjuts.

BROMARV

Söndag 27.09 med högmässa kl. 12 i Bromarvs kyrka, varefter församlingen bjuder på mat och kaffe i församlingshemmet. Kontakta Manne Strandberg vid behov av skjuts.

DIAKONIRESURSEN

En grupp för dig som vill vara med i församlingens besökstjänst.

Kontaktperson: Carita Englund tel. **040-5729510**

DIAKONI I EKENÄS OCH SNAPPERTUNA

Kontakt & adress:

Larssonsv. 1
10600 Ekenäs

ÖPPET

måndag kl. 9-10

Carita Englund

040-5729510

carita.englund@evl.fi

tisdag kl. 9-10

040-7553604

DIAKONI I TENALA OCH BROMARV

Kontakt & adress

Sockenvägen 13

10520 Tenala

Sonja Knuts-Söderlund

040-8396733

sonja.knuts-soderlund@evl.fi

Stödperson för diakoniarbetet

Marianne Strandberg

040-8274583

KRETSAR

EKENÄS

Diakoni- och missionskretsen i församlingshemmet
Måndagar kl. 13
Kontaktperson: Carita Englund tel. 040-5729510

Kenya-missionskretsen i församlingshemmet måndagar kl. 15
Kontaktperson: Ing-Maj Wikström tel. 2413026

Församlingens förbönsgrupp samlas varannan torsdag (10.9, 24.9, 8.10, 22.10, 5.11, 19.11, 3.12 och 17.12) för att be för olika förbönsämnen. Är det något du vill att vi ber för så tag gärna kontakt eller skriv ner ditt böneämne och lämna in den på pastorskansliet i Ekenäs. Märk kuveret med Eeva/ förbönsgruppen. Du kan också skicka e-post till eeva.hanner@pp.inet.fi Vi behandlar böneämnena konfidentiellt. Ta kontakt om du vill delta i gruppen. Kontaktperson Eeva Hanner.

Ekenäs stödgrupp för minnessjuka och närstående samlas en gång i månaden 8.9, 13.10, 10.11 och 8.12 kl.14-15.30 på Larssonsv. 1. Gruppen är ett samarbete mellan Ekenäsnejdens svenska församling och Minneslots Nyland. För närmare info ring Carita Englund tel. 040-5729510 eller Susanna Öster tel. 0400-321239.

Kyrkobrodererna i församlingshemmet första måndagen i månaden kl. 18.
Kontaktperson: Hans Wall tel. 040-572 9501.

På djupet – bibeldiskussionsgrupp i församlingshemmet i regel sista torsdagen i månaden kl. 19. Diskussionen leds av teol.dr Karl-Gustav Sandelin. Start 27.8.

Cellbönegruppen för unga vuxna en gång i veckan hos en cellmedlem.
Kontaktperson Anna Lindblad tel. 040-759 6273.

TENALA

Missionskretsen träffas varannan tisdag kl. 13-15 i Tenala församlingshem, nedre våningen. Vi dricker kaffe, handarbetar (den som vill), tar del av information från de missionsfält församlingen stöder, högläser och diskuterar. Nya deltagare är alltid välkomna med! **Start: 15.9.**

Bönekväll i församlingshemmet. Vi samlas en torsdag/månad kl. 18-20 i nedre våningen (ingång via diakonikansliet) för att sjunga, läsa bibeln och be för olika böneämnen. Höstens datum är: 24.9, 22.10, 19.11 och 10.12.

Om du inte kan delta men vill att vi ber för något som ligger på ditt hjärta, kan du kontakta Sonja per tel. 040-8396733 eller epost: sonja.knuts-soderlund@evl.fi

Du får vara anonym om du vill men vi som ber har också tystnadsplikt.

EKENÄS MATBANK

är ett samarbetsprojekt mellan Ekenäsnejdens svenska församling, Raaseporin suomalainen seurakunta, Missionskyrkan, Metodistkyrkan och lokala livsmedelsaffärer. Ekenäs Matbank verkar i en affärsfastighet på Björknäsgatan 29-31.

Matutdelning torsdagar kl. 14 fr.o.m. september.

Upplever du att du är i behov av mathjälp så tveka inte att ta kontakt med diakoniarbetarna Carita eller Sonja.

Verksamheten resulterar i vissa fasta utgifter såsom hyra och el och vi är tacksamma för alla ekonomiska bidrag.

Vill du ge en donation till förmån för Matbanken är kontonumret FI 1755496610000287, märke: Ekenäs Matbank.

Du får också gärna höra av dig om du vill bidra med din arbetsinsats.

TENALA-BROMARV MATBANK

är i första hand ett samarbete mellan församlingen och Sale. **Matutdelning torsdagar kl. 14 fr.o.m. september i Tenala församlingshem.**

Kontaktperson:

Mona Andersson
040-548 47 83

DIAKONIHJÄLP

Understöd till församlingens diakonihjälp som stöder familjer och enskilda personer i församlingen kan betalas in på kontonumret. FI 1755496610000287
Märke: Diakonihjälp

VÄLKOMMEN PÅ KÖTT SOPPA!

Fredag 6.11 kl. 11-13 säljs Missionskretsens köttsoffa i Tenala församlingshem till förmån för församlingens missionsprojekt. Soppan kostar 5 €/portion. Lotteri.

FAMILJERÅD GIVNINGSCENTRALEN RASEBORG

www.raseborgfrgc.fi

Tidsbeställningar:

ti och to kl. 9-10

on kl. 13-14

Tel.: (019) 238 281

E-post: raseborgfrgc@evl.fi

Ny besöksadress:

Orkdalsvägen 6, bost. 2

10420 Skuru

MISSIONS BODEN

Ekenäsnejdens svenska församling

KOM & GÖR
PRISVÄRDA FYND!

ÖPPETHÅLLNING:
TORSDAG kl.15 - 19
LÖRDAG kl.10 - 14

KOM IHÅG MISSIONSBODEN
när du städar eller förnyar
hemma eller vid gåvoinköp!

VARUMOTTAGNING:

ALLA TORSDAGAR OCH LÖRDAGAR.
Det går också att ringa kontaktpersonen
och komma överens om leverans.

Boden tar tacksamt emot hela och rena
varor. Inkomsterna av försäljningen går
till välgörenhet.

KONTAKTPERSON:

Gita Lindholm

tel. 040-518 0301

Järnvägsgatan 15, 10600 Ekenäs

BIKUPANS VARUMOTTAGNING

Bikupan/Järnvägsgatan 15
i Ekenäs med ingång från gården.

Öppet: torsdagar kl. 15-19
lördagar kl. 10-14

Om tiden inte passar eller om du har
frågor, ring någon av kontaktpersonerna:

- ♦ *Gita Lindholm* 040-518 0301
- ♦ *Viveca Lindblom* 040-729 3950
- ♦ *Marianne Borg* 040-830 9343
- ♦ *Thina Wikström* 040-593 8588

GÅVOTIPS!

DU KAN BIDRA

till Biståndsresursen genom att köpa ett
gåvokort till förmån för behövande. Korten
kan du ge vidare som present. Korten finns i
valörerna 10€, 15€ och 20€ och kan köpas i
Bikupan samt på pastorskansliet.

Det är populärt att gå på LOPPIS

– kom en sväng via Missionsboden!

Missionsboden i Ekenäs har funnits
länge, haft flera olika namn och olika
adresser. Sedan år 2003 finns vi på
Järnvägsgatan 15 i fastigheten med det
passande namnet "Bageriet". Ägarbyte
i början av år 2014 medförde föränd-
ringar.

Det har rivits väggar, målats ytor och
byggt en del nytt. Resultatet blev en
uppsnyggad och ljus lokal med utrymme
också för möbelförsäljning. De gamla,
långa bageriborden har vi behållit dels
som utmärkta avställningsytor och dels
som minnen från en svunnen tid.

Missionsboden befinner sig vägg i vägg
med Bikupan med sin biståndsverksam-
het, som ifjol höstas flyttade en trappa
ner. Kundunderlaget har ökat märkbart
på båda ställena, många kunder hittar in
till loppis när de kommer till Bikupan.
Informationstavlor på husets gavlar har
också hjälpt till att göra oss synliga.

Missionsbodens intäkter (utöver
hyra) går till mission, bistånd och lokal
diakoni.

Arbetet sköts med frivilliga krafter och
vill du komma med så är det bara att ta
kontakt.

PROSTERIETS MISSIONSDAG

Söndag 18.10 med start i högmässan i Ekenäs kyrka kl. 10.

Frälsarkransen 20-år:

Bönen *Fader vår* och *Frälsarkransen*

Text: TUIJA WILMAN

”Kom till vår klass och berättat om bönen *Fader vår*.”

Ungdomsarbetsledaren **Kaarina Hakkarainen** fick denna fråga i samband med ett skolbesök. Under hemresan fingrade hon på sitt armband som

hon fått tidigare på sommaren. Armbandet hette Frälsarkransen och året var 2000. Tänk om hon kunde åskådliggöra bönen *Fader vår* med hjälp av de olika pärlorna i Frälsarkransen? Kaarina fundrade och funderade. Gudspärlan berättar om Gud, den sandfärgade ökenpärlan talar om svårigheten och kampen om att hitta den rätta vägen, den blå bekymmerlöshetspärlan omfattar också vårt dagliga bröd... Det var också svårt. Den svarta nattpärlan hör ihop med frestelser, tankar om att Gud har övergett mig, låt mig aldrig hamna i en sådan situation. Hur är det med jagpärlan? Kan man tänka att människan bär också på Guds namn och jag ska lära mig att betrakta mig som Guds skapelse.

Så småningom föll alla bitar på sina platser och Kaarina kunde förnöjt konstatera: Det här kunde fungera! Kaarina ingick också i en grupp som arbetade med att utveckla det andliga i konfirmandarbetet. Resultatet blev boken Konfirmandängeln som utkom år 2003 och Kaarinas texter om *Fader vår* och Herrens välsignelse fanns med i den. Det kändes bra att kunna kombinera det väsentliga i den kristna tron och Frälsarkransen som hade blivit en kär vän.

Mera kan du upptäcka på Kaarinas internetsida: www.rukoushelmet.net

Kaarina Hakkarainen: *Helmeilyä. Rukoushelmet kouluikäisten elämässä*. 2009. Helsinki: Poikien ja tyttöjen keskus - LK-kirjat.

Kaarina Hakkarainen, Siv Jern, Eero Jokela, Martin Lönnbo, Ann-Sofi Storbacka: *Konfirmandängeln*. 2003. Helsingfors: Fontana Media. Stockholm: Verbum.

De runda pärlorna i Frälsarkransen stämmer både till antal och innehåll i bönen *Fader vår*. Vid varje pärla kan du fundera på vad just det böneavsnittet är för dig.

Text: KAARINA HAKKARAINEN

Grip tag om Frälsarkransen. Tänk, säg, känn, våga tro: Jag är här, Gud är här, det är alldeles tyst.

Gudspärlan

Gud är helig, fördold, gränslös, allsmäktig. Ändå är Gud nära oss. Han är vårt livs ljus.

Du kan be: **Fader vår som är i himmelen**

Jagpärlan

Mitt i det enorma världsaltet, på det lilla jordklotet, är människan obetydlig som ett dammkorn. Ändå skapade Gud människan till sin egen avbild.

Du kan be: **Helgat varde ditt namn**

Doppärlan

Människan är medborgare i två riken: tidens och evighetens, det synliga och det osynliga, det jordiska och det himmelska. Dopot ger oss vårt medborgarskap i Guds rike. Mitt i vardagslivet kan vi söka, se, uppleva hur Guds rike blir verklighet.

Du kan be: **Tillkomme ditt rike**

Ökenpärlan

Vårt liv är fullt av situationer där vi måste välja, fatta beslut, handla. Livet är inte lätt och entydligt. Vi känner inte framtiden, vi vet inte vad som är bäst för oss.

Du kan be: **Ske din vilja, så som i himmelen så och på jorden**

Bekymmerlöshetspärlan

Gud har gett oss livet. Han vet vad vi behöver. Vi är skapade av honom. Han tar hand om oss. Hur vi än bekymrar oss kan vi inte förlänga vårt liv med ett enda ögonblick.

Du kan be: **Vårt dagliga bröd giv oss idag**

Kärlekspärlan

Vi bryter mot Guds vilja på många sätt. Det vi gör och det vi lämnar ogjort söndrar vårt förhållande till Gud och vår nästa. Vi behöver Guds förlåtande kärlek.

Du kan be: **Förlåt oss våra skulder**

Offerpärlan

Gud har skapat oss till att leva tillsammans med andra människor. Gud älskar oss och av hans kärlek får vi kraft att älska varandra.

Du kan be: **... så som ock vi förlåta dem oss skyldiga äro**

Hemlighetspärlorna

Du kan i ditt inre be om förlåtelse och förlåta sådant som du bär på.

Nattpärlan

I livets dystra stunder är det ensamt och mörkt. Frestaren viskar: Var din egen gud, gå din egen väg, Gud har övergett dig. Det känns som om Gud var borta.

Du kan be: **Och inled oss icke i frestelse**

Uppståndelsepärlan

Kristus har uppstått från de döda. Han har övervunnit nattens, mörkrets och dödens makt. Frestaren är besegrad. Vi får leva i enhet med Gud.

Du kan be: **...utan fräls oss från ondo**

Gudspärlan

Gud är helig, allsmäktig, vår herre och kung. Det bekänner vi då vi ber:

Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.

På missionsuppdrag i Senegal – hjälp till de mest utsatta

Text: JOANNA
LINDÉN-MONTES (FMS)

Anna och Bertrand Tikum tillsammans med döttrarna Nicole och Ronya. Anna och Bertrands arbete stöds av Ekenäsnejdens svenska församling. Foto: Privat

Missionärerna **Anna** och **Bertrand Tikum** hjälper Senegals lutherska kyrka att nå ut till fattiga och utstötta människor. Uppdraget är utmanande: Hur ska en liten, fattig kyrka kunna möta de enorma behoven?

I Senegal lever de flesta på jordbruk eller fiske. Befolkningen på landsbygden är utsatt och saknar social trygghet. Kyrkans medarbetare möter dagligen människor som representerar de marginaliserade i samhället: föräldralösa, funktionshindrade, sjuka och ensamma människor.

- Hur ska kyrkan, som kämpar med sin egen ekonomi, göra för att möta dessa människors behov? Den frågan ställs vi ofta inför i vårt arbete, säger Anna, som tillsammans med kyrkans anställda arbetar för att utveckla diakonin i de 13 församlingarna.

Anna hjälper kyrkan att bli ännu bättre på att nå ut till och tjäna de hjälpbehövande. Hon har bland annat gjort en omfattande kartläggning av kyrkans diakoniarbete. Tack vare den kan kyrkan nu utveckla sitt diakoniarbete i rätt riktning.

- Pastorerna är alla överens om att dia-

konin är en av kyrkans och därmed varje församlings viktigaste uppgift. "En kyrka som inte satsar på att hjälpa de mest svaga och utsatta har helt förlorat fokus", svarade flera av pastorerna i intervjuerna i samband med kartläggningen, säger Anna.

Kvinnornas röster blir hörda

Anna har fått en senegalesisk kollega som hjälper henne i arbetet: Mame Coumba Faye. Med Mames hjälp har kyrkan lärt sig att lyssna på kvinnornas åsikter.

- Vad är kvinnornas visioner för kyrkans diakoni? Vem anser de att är svagast i samhället, och hur kan man gå till väga för att hjälpa dem? Det är också viktigt att lyssna på ungdomarna och barnen i församlingen samt evangelisterna, säger Anna.

Den lilla lutherska kyrkan i Senegal gör mycket för att hjälpa dem som inte får stöd av någon annan. Kyrkan erbjuder bland annat utbildning, diakoni, driver byutveckling och samhällspåverkan. Hjälpen når alla, oavsett religion. Kyrkan har goda kontakter till den muslimska befolkningen.

Lokala proffs i kampen mot fattigdom

Kyrkan i Senegal är relativt ung och står därför inför många utmaningar. Den strävar efter att bli självförsörjande, men vägen dit är fortfarande lång. Bertrand är med och ger stöd och råd i denna process.

Bertrand arbetar som finansiell rådgivare både för den lutherska kyrkan i Senegal och för de finländska biståndsprojekt som kanaliseras via Finska Missionssällskapet. Han har också ansvarsuppgifter vid kyrkans avdelning för personalfrågor.

- Jag har koordinerat rekryteringen av personal till kyrkans utvecklingsprojekt. Nu har vi professionella och engagerade anställda för sitt arbete i kampen mot fattigdom, säger Bertrand.

Paret Tikum inledde sitt missionsuppdrag år 2011. De är bosatta i Fatick med sina två döttrar, fyraåriga Ronya och tvååriga Nicole. ■

Mame Coumba Faye, Annas kollega i utvecklingen av diakoniarbetet. Foto: Anna Tikum

församlingen stöder

Diakoniseminarium i Fatick för Senegals lutherska kyrkas präster. Tillsammans diskuterade man diakonins nuläge, dess utmaningar och församlingarnas visioner. Foto: Anna Tikum

VISSTE DU ATT?

- Anna Tikum, (tidigare Vikström) är född 1974 i Sibbo.
- Bertrand Tikum är född 1978 i Bamenda, Kamerun.
- Senegals lutherska kyrka, grundad 1987, är en fattig minoritetskyrka med femtusen medlemmar. Majoriteten av medlemmarna bor på landsbygden.
- Finska Missionssällskapet har sänt missionärer till landet sedan 1974. För tillfället har FMS cirka 130 missionärer ute i världen. De arbetar med olika expertuppgifter tillsammans med olika kyrkor och organisationer.

Följ FMS på Facebook:

www.facebook.com/finskamissionssallskapet

Kyrkan lyssnar på kvinnorna och ger dem möjlighet att påverka i frågor som berör dem.

Foto: ELISABETH BACK

Senegals lutherska kyrka verkar bland den fattiga befolkningen på landsbygden. Kyrkan hjälper både genom diakoni och utvecklingssamarbete.

Vårt bästa recept är RESPEKT

Recept om kriser: Kriser hör till livet. Sök hjälp i kriser. Det är styrka.

Familjerådgivningscentralen Raseborg firar i år sitt 10-årsjubileum. Temat för firandet är: "Vårt bästa recept är respekt". En av inspirationskällorna till temat har varit en originell kokbok, som närmast kan beskrivas som en bok om matlagningens filosofi. Boken av Lotta Lundgren från 2014 heter "Tio lektioner i matlagning – men kanske allra mest om hur man gör när man lagat mat." Den innehåller naturligtvis matrecept, men huvudinnehållet i boken handlar om matlagning som omsorg om sig själv och andra. Ett typiskt citat ur boken är: "Matlagning handlar om *sinnlighet, generositet och omsorg, inte om regler och perfektion.*" Hon har alltså inte bara recept på god mat utan också recept för ett gott liv.

Inför jubileet har vi på familjerådgivningscentralen utarbetat 12 tänkespråk, riktlinjer eller recept för en bättre parrelation eller ett mera harmoniskt familjeliv. Recepten innehåller insikter och erfarenheter från familjeterapeutiskt arbete, studier och forskning. Den gemensamma nämnaren för alla recept kan sammanfattas i ett enda ord: respekt.

I det här sammanhanget vill jag lyfta fram receptet som handlar om förhållningssättet till livets olika kriser. En kris handlar om att man hamnar in i en situation då ens erfarenheter och kunskaper inte räcker till för att bearbeta det svåra.

Det händer då man ställs inför plötsliga och oväntade händelser som t.ex. en olycka, en förlust av en närstående, att bli arbetslös eller att bli utsatt för våld. Men det kan också handla om en tid då livet behöver ta ny vändning och det gäller att fatta avgörande beslut. Det kan t.ex. handla om att flytta hemifrån, börja studera, flytta ihop med sin älskade, få barn eller bli pensionerad.

Sedan gammalt har det funnits ett vanligt synsätt på hurudan en typisk finländare är. En finländsk man eller kvinna ses som stark och tystlåten, som en som har den oöversättliga egenskapen "sisu". Styrka i finländsk bemärkelse ses som en medfödd egenskap, som man antingen har eller inte har. Till bilden av finländarna, både som individer och som nation, hör synen på att "vi" är sådana som med sisu och hårt arbete har klarat av att bygga upp landet på nytt efter de hårda krigsåren. Vi har, enligt denna nationella självbild, lyckats alldeles själva, utan hjälp utifrån. Därför ska vi fortsättningsvis bara sköta våra egna affärer och på sin höjd ge råd åt andra som är svagare än vi.

Den här bilden av den typiska finländaren och det tappra och hederliga lilla landet är både förenklad och på många punkter osann. "Vi" klarade oss inte genom de svåra åren utan hjälp. Ser man på Finlands närhistoria träder också en annan bild fram. Finland tog faktiskt emot hjälp utifrån genom hjälpförsändelser och nödlån. Ett stort antal finländare sökte sig en bättre tillvaro utomlands.

Uppfattningen om att styrka är en

medfödd egenskap har fått nya dimensioner av den västerländska, främst amerikanska synen på framgång. Vem som helst kan lyckas, det gäller bara att arbeta tillräckligt hårt. Den som misslyckas är helt enkelt inte tillräckligt stark, misslyckandet är ens eget fel.

Forskning om återhämtning efter kriser stöder inte bilden av att den ensamme är stark. Det gör inte heller alla deras livserfarenheter som har sökt och fått hjälp i en svår tid av livet. I stället för att tala om styrka när det handlar om bearbetning av en traumatisk händelse har allt fler börjat använda begreppet resiliens. Det betyder återhämtningsförmåga, erfarenheten av att ha utvecklats genom krisen och att uppleva sig ha blivit stärkt genom svårigheterna. Begreppet resiliens används för att synliggöra sammanhang och samspel. Att fokusera på resiliens hellre än på styrka lyfter fram omgivningens, familjens och vännernas betydelse för återhämtningen.

Ensam och själv tillräcklig är inte stark, särskilt inte i längden. För tillfället frodas idéerna om de starka individerna som lyckas, och om det tappra och själv tillräckliga folket som inte behöver bry sig om omvärlden, men de här idéerna är skadliga och kortsiktiga. Det är styrka att söka hjälp när ens egna resurser inte räcker till. Kriser är inte bara negativa och skadliga, de ger också möjligheter till nytänkande, förändring och mognad.

Ann-Sofi Storbacka

Familjerådgivare/församlingspastor

Recept nr 12: Kärlek är allt från respekt till mycket varma känslor.
Njut av de varma känslorna när ni känner dem, men bygg relationen på respekt.

” Jag är usel på att komma ihåg födelsedagar, bröllopsdagar och jular. Jag skriker åt de människor som jag älskar. Nå, vad säger du?”

Kunde du gissa att det här citatet är ett frieri? Det är faktiskt ett frieri ur filmen ”Ingen nåd” där han som friar, spelad av Richard Gere, friar så här till henne, som spelas av Kim Basinger, som i sin tur utan den minsta tvekan svarar ja. Och så kan vi då föreställa oss att de levde ”lyckliga i alla sina dar” allt medan han glömde alla jular, bröllopsdagar, hennes och barnens födelsedagar och för jämnan skrek åt både henne och barnen?

Vad är kärlek?

Terapeuten Pia Melody ger i sin bok *The Intimacy Factor*, som jag ser det, en av de bästa definitionerna på kärlek: *Kärlek är ett kontinuum som omfattar allt från respekt till mycket varma känslor*. Vanligen är det de mycket varma känslorna som uppfattas som kärlek. ”Kärleken är borta”

säger många par när de inte lika ofta eller lika intensivt som under förälskelsen känner de varma känslorna. Det är lätt hänt att man glömmer den första delen av Melodys definition på kärlek: *allt från respekt till mycket varma känslor*.

Relationsforskare vid ex. The Gottman Institute hävdar på basen av sin forskning – där man bl.a. intervjuat tusentals par gällande vad de anser varit det viktigaste som burit dem i deras relation – att vänskap och respekt visade sig vara det viktigaste och ger den djupaste tillfredsställelsen i parrelationer.

Man behöver inte nödvändigtvis känna så varma och berusande känslor för varandra. Vad man nödvändigt behöver är respekt. Vid respekt går gränsen för vad som kallas kärlek. Respekt och kärlek hör ihop. Respektlöshet har alltså inget med kärlek att göra.

Vad är respekt?

När jag var liten användes ordet respekt

inte sällan i bemärkelser som att lyda någon eller att vara rädd för någon. Fortfarande hör jag ibland ordet användas på de sätten. Jag anser att det är viktigt att upptäcka ordet respekt på nytt. En relation som präglas av respekt präglas av hänsyn, omsorg, omtanke och ansvar i stort som i smått. Man ger rum för den andra och man ger rum för varandra. Respekt är inte heller bara inre känslotillstånd utan respekt är i allra högsta grad handlingar och beteenden. I en parrelation som präglas av respekt delar parterna ansvaret på parrelationens alla områden; allt från ex. ekonomi, kommunikation, sexualliv, beslutsfattande, fostran av barnen om man har sådana, hushållsarbete till fritid och semestrar.

Ett belönande recept

Njut av de varma känslorna när ni känner dem, men bygg relationen på respekt. Respekt är belönande för parrelationen. Den ger den djupaste tillfredsställelsen i parrelationer. Man kan också uttrycka det så här: varma känslor tenderar att visa sig i relationer där man visar respekt.

Barbro Näse

Familjerådgivare

Familjerådgivningscentralen Raseborg firar 2015 sitt 10-årsjubileum med temat “Vårt bästa recept är respekt”

Jubileumsfesten äger rum torsdagen den **1 oktober 2015 kl. 13** i församlingshemmet i Pojo, Orkdalsvägen 6

Program bl.a.:

Festföreläsning: Jan-Erik Nyberg, chef för familjerådgivningsbyrån i Pedersöre prosteri, TM, familjerådgivare, sexualterapeut, familjeterapeut, präst

Musik: kantor Niels Burgmann med band

Möjlighet att bekanta sig med familjerådgivningscentralens mottagningsutrymmen, Pojo, Orkdalsvägen 6, bostad 2 före festen kl 11.30 – 12.30 och efter festen.

Samarbetspartners och övriga intresserade är varmt välkomna!

“Vårt bästa recept är respekt!”

Barbro Näse och Ann-Sofi Storbacka från familjerådgivningen besöker oss **onsdagen den 28 oktober** med anledning av 10-årsjubileet.

Skilt program för vuxna och barn. Barnpassningen i Ekenäs församlingshems nedre våning öppnar kl. 17.30, programmet för de vuxna börjar kl. 18 i övre våningen. Från en meny med 12 tänkespråk, riktlinjer eller recept för en bättre parrelation eller ett mera harmoniskt familjeliv får publiken välja vad de önskar höra om under kvällen. Samtidigt serveras något smått “i god caféstämning”. Sång och musik med Nonette.

På barnens program finns lek, hobby och egen servering.

Föräldrångest

Text och foto:
MARKUS ANDERSSON

Då jag skulle bli förälder för första gången var förväntningarna givetvis höga. Vänner och bekanta, med erfarenhet av föräldraskapet, lovade mig en vändpunkt i livet som var unik på alla sätt och vis. Och dessa löften höll.

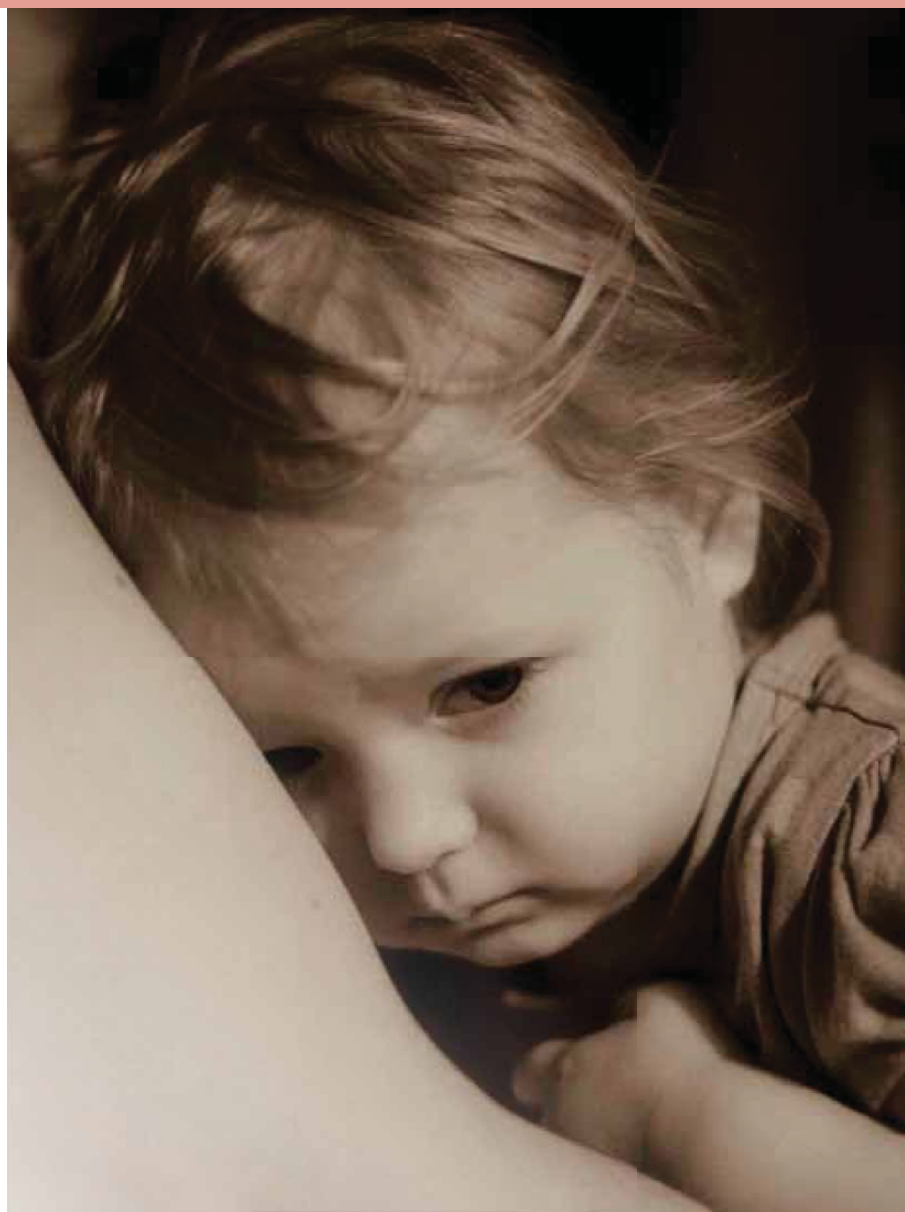
Knappast något har förändrat mig som person så mycket som då jag blivit förälder.

Många är de som lovar varandra villkorlös kärlek, men jag hävdar att inget är så kravlöst som den tillit, på gränsen till dyrkan, som ett spädbarn kan frammana mot en vuxen. Även om jag i jobbet har predikat om Guds kärlek som en fader i förhållande till ett barn, så insåg jag i något skede att jag inte hade haft en aning om vad det egentligen innebar före jag blev en fader själv. Sedan gick det upp ett ljus: Aha, det är det här det handlar om!

Men allt detta var väntat och jag var förberedd på det.

De trask av ångest som var hårt sammanflätade med den euforiska lyckan var jag däremot fullständigt oförberedd på.

Jag tror ju egentligen att varje nybliven förälder, med eller utan ord, lovar sig själv att bli den bästa föräldern någonsin. Och därför blir det första trasket av ångest – känslan av otillräcklighet, mycket jobbigt och ytterst personligt på ett väldigt smärtsamt sätt.

Det som inte senare betraktat tycks vara en stor grej blir ett oöverskådligt hinder då man iakttar det, efter tre veckor av jobb på dagen och sömnlösa nätter på natten.

I mitt fall började det med ifrågasättandet av rätta blöjor, rätt sorts mat, rätt bilstol, rätt dygnsrytm osv, osv. Allt detta och mycket därtill in absurdum.

Välmenande medmänniskor i kombination med vältaliga och övertygande marknadsförare får ett annars stabilt självförtroende på fall, överraskande snabbt, då det serverar sina budskap åt en mycket utvakad, nybliven far. Då man ännu spår på med dåligt samvete över att man inte räcker till, tillräckligt mycket, vare sig för barn, partner eller arbetsgivare är katastrofen nära överhängande.

Läxan "good enough" är en tuff läxa att lära sig, ungen går nog oftast helskinnad ur detta, har jag insett senare, men åtminstone jag fick törnar som satt i länge.

Samtidigt lärde jag mig också att omvärlden, kanske till synes, är vänligt inställd till småbarn, men detta är bara en yta som består så länge allt fungerar enligt accepterad praxis. Alla som åkt i en fullsatt buss eller spårvagn med ett hysteriskt skrikande barn i famnen vet vad jag talar om...

Det var jättejobbigt och jättehälsosamt. Samtidigt var jag ju också sprickfärdig av lycka och den cocktailen är rätt spännande att erfara.

Men jag växte och kom igenom detta, och nästa läxa lät inte vänta på sig. Nästa läxa kommer jag inte att kunna "komma igenom" på samma sätt, den upprepas, i olika tappning och med olika utformning, gång på gång i evinnerliga variationer.

Den jobbigheten ser ut såhär: Varje år, då vi för första gången åker ut till vår holme, sitter jag på berget och ser på när ungarna leker vid vattnet. Ungarna vet (jag har upprepat det många gånger) att det där svarta på det släta berget, vid stranden, är våta alger och dessa är halsbrytande hala. Förr eller senare skall någondera ungen pröva ändå. Då finns det

HANDLAR
FÖRÄLDRASKAPET
OM ATT I SLUTÄNDAN
HITTA BALANS MELLAN
ATT JÄMNA MARKEN FÖR
MYCKET ELLER LÄMNA
"VIND-FÖR-VÅG"?

två alternativ. Antigen kan jag ryta till, ungen ifråga kanske lyder, tycker jag är tjugig men gör som jag säger, och lär sig ingenting. Alternativt kan jag låta ungen fortsätta och förr eller senare halkar hon i. Hon lär sig antagligen en läxa, som håller i hela sommaren, men hennes anklagande blick, då hon kravlar sig upp, är som syra på faders-själen och de facto kan man slå sig ganska duktigt. Så vad skall jag välja?

Denna problematik går sedan igen i oräkneliga versioner och varje gång är det nästan lika svårt att avgöra vilketdera alternativet som är det vettigaste i just den situationen.

Men det kanske är det som föräldraskap handlar om i slutändan, att hitta en balans mellan att jämna marken för

mycket eller lämna "vind-för-våg" i för stor utsträckning. Åtminstone så här långt, i mitt liv, har det nog varit en resa där jag ofta undrar vem av oss som egentligen är fostraren och vem som är den som fostras. ■

Wisława Szymborskas

Wisława Szymborskas POESI

Ann-Sofi Storbacka

Varje litteraturvän är intresserad av Nobelpriskommittens beslut. Bli den som nästa gång får nobelpriset en ny favoritförfattare eller inte? En av mina personliga favoriter bland nobelpristagarna är den polska poeten Wisława Szymborska. Jag uppfattar inte henne som särskilt svårläst. En del av hennes dikter handlar om vardagliga iakttagelser som hon formulerar på ett sådant sätt att det inspirerar läsaren att de det storslagna i det lilla. I andra dikter granskar hon omvärlden och kommenterar politiska och historiska skeenden med både humor och ironi, ofta ur en oväntad och fräsch synvinkel.

Wisława Szymborska (1923 – 2012) levde största delen av sitt liv i Krakow och verkade som poet, essäist och översättare. Nobelpriset i litteratur 1996 ledde till att litteraturvänner runt om i världen upptäckte hennes skenbart enkla dikter, som samtidigt är filosofiskt reflekterande och stillsamt ironiska. Hon har skrivit dikter om vardagliga erfarenheter, som t.ex. katters sätt att sörja en död husse eller sömlösheten under vargtimmen mellan kl. tre och fyra på natten. Men hon har också skrivit dikter om stunden i baren just innan terroristen skall utlösa den bomb han har placerat där eller om de fallande människorna från tvillingtornen i New York den elfte september.

Här är ett smakprov på en av hennes dikter:

Tre högst besynnerliga ord

Medan jag säger ordet Framtid blir första stavelsen förfluten.

Medan jag säger ordet Tystnad bryter jag den.

Medan jag säger ordet Ingenting skapar jag nånting som inte rymms i något intet.

Översättning av Anders Bodegård.

LÄSNING UNDER MÖRKNANDE HÖSTKVÄLLAR

BOKSLUKARNAS BOKTIPS:

Hannah Shah: *Imamens dotter – min väg till frihet*, 2010

Juan Gabriel Vasques: *Ljudet av sådant som faller*, pocket 2014

Joyce Carol Oates: *Änkans bok*, 2011

Kerstin Ekman: *Hunden*, häftad 2014

Kate Atkinson: *Liv efter liv*, 2015

Louise Boije af Gennäs: *Högre än alla himlar*, pocket 2011

och *Blå koral*, pocket 2012. Finns ännu en tredje del i serien:

Folk av en främmande stam, 2014

Dessutom tipsar vi om barn- och ungdomsböckerna av Ulf Stark och Henning Mankell

Vårt klassikertips den här gången är: Alberte-serien av Cora Sandel som finns i många upplagor och utgåvor. *Alberte och Jakob*, *Alberte och friheten* och *Bara Alberte*.

BOKSLUKARNA samlas under hösten onsdagar **26.8, 30.9, 21.10** och **25.11 kl. 17–19** i Ekenäs församlingshem.

Kontaktuppgifter

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING

www.ekenasnejdensforsamling.fi

Pastorskansliet Ekenäs (vard. 9-13)

019-241 1060

Larssonsv. 1, 10600 Ekenäs

ekenasnejdens.forsamling@evl.fi

Telefax: 019-241 2688

PB 68, 10601 Ekenäs

Betjäningpunkten Tenala (må-to kl. 10-12)

019-245 0550

Sockenv. 13, 10520 Tenala

PERSONAL

Kyrkoherde Anders Lindström	0400-527 488	anders.lindstrom@evl.fi
Kaplan Staffan Söderlund	0400-640 786	staffan.soderlund@evl.fi
Kaplan Tuija Wilman	044-755 3601	tuija.wilman@evl.fi
Kaplan Monica Cleve	044-755 3627	monica.cleve@evl.fi
Församlingspastor/familjerådgivare Ann-Sofi Storbacka	044-300 1707	ann-sofi.storbacka@evl.fi
Kantor (B) Niels Burgmann	044-755 3628	niels.burgmann@evl.fi
Kantor (C) Sofia Lindroos	044-755 3600	sofia.lindroos@evl.fi
Kantor (C) Pia Nygård	044-755 3634	pia.nygard@evl.fi
Diakonissa Carita Englund	040-572 9510	carita.englund@evl.fi
Diakon (vakant)	040-755 3604	
Diakon Sonja Knuts-Söderlund	040-839 6733	sonja-knuts-soderlund@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Kjell Wikström	040-821 5327	kjell.wikstrom@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Tom Blomfelt	040-845 3942	tom.blomfelt@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Markus Andersson	044-755 3635	markus.andersson@evl.fi
Ledare för barnverksamheten Helena Hollméus	044-755 3611	helena.hollmerus@evl.fi
Ledare för eftermiddagshemmet Ellen Malvina Qvarnström	0400-291 334	ellen.qvarnstrom@evl.fi
Informatör Yvonne Lindström	044-508 1527	yvonne.lindstrom@evl.fi
Kanslist Marina Åsten	019-241 1060	marina.asten@evl.fi
Kanslist Petra Fagerström	019-241 1060	petra.fagerstrom@evl.fi
Kanslist Karola Forsström	019-245 0550	karola.forsstrom@evl.fi
Värdinna (Ekenäs) Gun-May Ekström	040-567 4616	gun-may.ekstrom@evl.fi
Värdinna (Tenala/Bromarv) Mona Andersson	040-548 4783	mona.andersson@evl.fi
Församlingsmästare (Ekenäs) Håkan Lindroos	040-761 5072	carl-hakan.lindroos@evl.fi
Församlingsmästare (Tenala) Henrik Holmberg	0400-806 137	henrik.holmberg@evl.fi
Församlingsmästare (Bromarv) Karita Lindgård	040-743 6649	karita.lindgard@evl.fi
Församlingsmästare t.f. (Snappertuna) Tove Holmström	044-755 3744	tove.holmstrom@evl.fi
Diakonistödperson (Bromarv) Marianne Strandberg	040-827 4583	

RASEBORGS KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET

www.raseborgsforsamlingar.fi

Ekonomikontoret Ekenäs (vard. 9-13)

019-241 1540

Larssonsv. 1, 10600 Ekenäs

Ekonomidirektör

Christer Lindvik

0400-488 374

christer.lindvik@evl.fi

Gravärenden/kremering

Carita Siltanen (chef för begravn.väsendet)

0400-540 022

carita.siltanen@evl.fi

Susanna Määttä (kanslist)

044-755 3603

susanna.maatta@evl.fi

Charlotta Laukkanen (trädgårdsmästare)

040-523 1648

charlotta.laukkanen@evl.fi

Ramsdals lägergård

Nina Asén-Nyman (värdinna)

019-244 8015

Ramsdal, 10820 Lappvik

040-563 8813

nina.asen-nyman@evl.fi

Österby församlingshem

019-241 5293

Rusthållsgr. 2, 10620 Ekenäs

*Hösten är min tid, Herre.
Jag älskar septemberkvällars
mörka, mjuka värme.
Hösten ger mig ingen oro,
bara vila.
Tack för tryggheten
i mörka kvällar. Tack för ro
mitt i storm och regn.
Herre, tack för egen växt
och mognad år för år
- närmare dig för varje år.*

Caroline Krook,
ur Bön helt enkelt